



Montessorischool De Eilanden

Ondersteuningsplan 2018-2022

Voorwoord

Dit ondersteuningsplan vormt nadere uitwerking van de manier waarop op er op Montessorischool 'De Eilanden' invulling wordt gegeven aan de zorg voor - en (extra) ondersteuning van - de kinderen. Het plan sluit aan bij het Schoolondersteuningsprofiel (SOP), waarin kort omschreven staat wat het niveau is van de basis- en extra ondersteuning die de school kan bieden en wat de ontwikkelingen en ambities van de school zijn binnen het Passend Onderwijs. Passend Onderwijs heeft als doel de kwaliteit te verbeteren van de scholen om zo te zorgen voor goed onderwijs voor alle leerlingen, inclusief de kinderen met extra ondersteuningsbehoeften. Dit betekent dus: alle kinderen een plek te bieden op een school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden, ook als zij extra ondersteuning nodig hebben. Hoe dit op Montessorischool De Eilanden is georganiseerd staat beschreven in de volgende hoofdstukken.

Hoofdstuk 1 is een inleidend hoofdstuk, daarin wordt kort stilgestaan bij onze visie op zorg en ondersteuning, met aandacht voor de verschillende rollen, taken en vormen van ondersteuning. In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe wij de ontwikkeling van onze kinderen volgen. Het laatste hoofdstuk (3) bevat een overzicht van de zorg- en ondersteuningsstructuur, in dit hoofdstuk worden procedures rond zorg en zorgverbreding nader omschreven/toegelicht. Voor de ontwikkelpunten binnen het Passend Onderwijs en de kwaliteitszorg (speerpunten) wordt verwezen naar het Schoolondersteuningprofiel.

Gebruik: intern (geschreven voor team en ouders)

Caroline Geerke

Hagar Beerends
Nelleke Hofstra

Voorwoord

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Visie op zorg en ondersteuning

- 1.1 Inleiding
- 1.2 Het pedagogisch klimaat
- 1.3 De basis: het pedagogisch, didactisch handelen van de leerkracht
- 1.4 Rol intern begeleider
- 1.5 Remedial teaching
- 1.6 Zorgverbreding op school
- 1.7 Zorgteam en zorgbreedteoverleg (ZBO)
- 1.8 Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften
- 1.9 Communicatie met ouders

Hoofdstuk 2: Zorg op groeps- en schoolniveau

- 2.1 KVS en de ontwikkelingslijnen
- 2.2 Het gebruik van methode-onafhankelijke toetsen
- 2.3 Groepsbesprekingen en groepsbezoek
- 2.4 Kindbesprekingen
- 2.5 Het werken met 'handelings'plannen
- 2.6 Het ontwikkelingsperspectief (OPP)
- 2.7 Verlenging / versnelling en tussentijds doorstromen
- 2.8 Overdracht naar een andere groep of bouw
- 2.9 Overdracht naar VO
- 2.10 Kinderen van andere basisscholen
- 2.11 Veiligheid in en buiten school

Hoofdstuk 3: De zorgstructuur en procedures rond zorg

- 3.1 Niveaus van zorg en ondersteuning
- 3.2 Verslaglegging en het kinddossier
- 3.3 Protocol en begeleiding bij dyslexie / dyscalculie
- 3.4 Protocol (hoog) begaafdheid
- 3.5 Begeleiding vanuit een arrangement passend onderwijs
- 3.6 Verwijzing en advies
- 3.7 Terugplaatsing van kinderen uit SBO of Rec-school

Bijlagen

- 1: Taken en verantwoordelijkheden binnen zorgstructuur
- 2: Aanmeldingsformulier RT, standaard brieven RT, afspraken RT
- 3: Toetskalender en uitgangspunten toetsgebruik
- 4: KVS- gespreksformulier, Oudergespreksformulier
- 5: Afspraken ERIK/ Parnassys
- 6: Formulier voorlopig basisschooladvies (groep 7)
- 7: De rondgang
- 8: Handelingsgericht werken (HGW)

Hoofdstuk 1: Visie op zorg en ondersteuning

1.1 Inleiding

Montessorischool 'De Eilanden' is een algemeen bijzondere basisschool gebaseerd op de antropologie en het pedagogisch en didactisch concept van Maria Montessori. Het belangrijkste uitgangspunt voor het leren op school luidt: 'help mij het zelf te doen'. Kinderen worden voorbereid op een toekomst waarin zelfstandigheid en het dragen van verantwoordelijkheid belangrijke peilers zijn. Op school wordt deze zelfstandigheid bevorderd door kinderen een goed voorbereide omgeving te bieden, een veilige, uitdagende leef- en werkomgeving; een omgeving die aanzet tot zelfwerkzaamheid en prikkelt tot leren.

Goed montessorionderwijs betekent ook: het optimaal benutten van de mogelijkheden van ieder kind. Kinderen zitten in heterogene leeftijdsgroepen en werken individueel. Er wordt gedifferentieerd naar tempo, niveau, manier van leren, talent. Daarbij is in eerste instantie sprake van een divergente differentiatie; in midden- en bovenbouw maakt dit geleidelijk plaats voor een meer convergente differentiatie¹. De ontwikkelingslijnen van het KVS (kind-volgsysteem) beschrijven de streefdoelen per bouw (zie KVS-map). De montessorimaterialen (leermiddelen) worden volgens de montessorididactiek aangeboden. Door het hanteren van het materiaal komt het kind tot inzicht, maakt het zich een essentie, de leerstof/vaardigheid eigen.

Ons streven is zo veel mogelijk aan te sluiten bij de ontwikkelingsbehoeften van het kind; dat wil zeggen dat we ons richten op wat het kind nodig heeft om de onderwijsdoelen te bereiken. Kinderen hebben verschillende onderwijsbehoeftes, verschillen in de manier waarop zij zich ontwikkelen en verschillen ook voor wat betreft de niveaus waarop zij uitstromen. Op onze school willen we ieder kind de kans geven op zijn of haar eigen ontwikkelingsproces. Er wordt ingezet op de, voor het individuele kind, maximaal haalbare ontwikkeling op de verschillende ontwikkelingsgebieden. Dit vraagt onder meer om een systematische en transparante werkwijze, een goede leerlingenzorg en een constructieve samenwerking en/of afstemming met ouders.

Het volgen van de kinderen moet gezien worden binnen een cyclus van professioneel handelen.

- Het creëren van een stimulerende en veilige leeromgeving (de voorbereide omgeving)
- Het geven van instructie (lesjes) en oefeningen (volgens de Montessorididactiek)
- Het verzamelen van gegevens over de vorderingen van kinderen op cognitief en sociaal emotioneel gebied (door middel van o.a. observaties)
- Het analyseren van die gegevens zodat ook uitspraken mogelijk zijn over de ontwikkeling van de kinderen, afgezet tegen een norm (streefdoelen)
- Het inzetten van preventieve en licht curatieve interventies (basisondersteuning)
- Nadere analyse en onderzoek bij een dreigend verstoorde ontwikkeling.
- Het bieden van extra ondersteuning bij (al dan niet gediagnosticeerde) leer- en/of gedragsproblemen op individueel en/of groepsniveau (handelingsgericht arrangeren)

¹ De jonge leerling werkt in eigen tempo met de verschillende ontwikkelingsmaterialen die in het montessorilokaal in het basisonderwijs beschikbaar zijn. Bij de oudere leerling is het eigen tempo minder gekoppeld aan gevoelige perioden en voornamelijk een aspect van de persoonlijke leerstijl. Het werktempo wordt bij het ouder worden meer en meer bepaald door de behoefte van het individu zich te houden aan de normen die de gemeenschap stelt aan het tempo en gelijk op te gaan met de groep waartoe hij/zij behoort. Het werktempo wordt daarmee dan voor een belangrijk deel bepaald door noodzakelijke voorwaarden om het onderwijs(programma) te kunnen volgen.

- Het evalueren van deze aanpassingen/interventies ten behoeve van de vervolg aanpak en/of de extra ondersteuning (individueel en op schoolniveau)

Dit planmatig, professioneel handelen is (binnen de kaders van Passend Onderwijs) door middel van procedures en afspraken geregeld en wordt in de komende hoofdstukken uiteengezet.

1.2 Het pedagogisch klimaat

Een veilige (school)omgeving vormt een voorwaarde om tot ontwikkeling te komen. De leeromgeving is immers ook een leefomgeving. Een ordelijk gestructureerde en goed voorbereide omgeving, het respecteren van de eigen aard en mogelijkheden van ieder individueel kind, het stellen van reële eisen en bevorderen van het zelfvertrouwen van de kinderen, maken daar deel van uit. Het pedagogisch klimaat hangt nauw samen met de visie van de school, het handelen van de leerkracht en dat van medeleerlingen; het draagt er toe bij dat een kind zich veilig en begrepen voelt, fouten durft te maken en in discussie durft te gaan.

Binnen de pedagogische visie van Montessori is er altijd al veel aandacht geweest voor de zorg voor elkaar² en voor de zorg voor de omgeving. Van onder- tot bovenbouw geven de leerkrachten regelmatig 'wellevendheidslesjes' (lesje in omgangsvormen, bijv. t.a.v begroeten, bedanken, zich verontschuldigen, maar ook: vermijden om mensen te hinderen of te storen, wachten tot iemand uit is gesproken, samen eten) en 'oefeningen uit het dagelijks leven' (lesjes met betrekking tot de zorg voor de omgeving en zorg voor jezelf, zoals leren strikken, toiletgebruik, schoonmaken, sluiten en openen van ramen en deuren, etc)

Behalve de wellevendheidslesjes organiseren we aan het begin van ieder schooljaar (op het moment dat de groepsvorming nog in volle gang is) onder meer de omgangsvormen week. In die week wordt op schoolniveau op verschillende manieren extra aandacht besteed aan wellevendheid en worden de schoolafspraken nadrukkelijker op de voorgrond geplaatst. Op groepsniveau starten de leerkrachten aan het begin van ieder schooljaar met extra aandacht voor en activiteiten ter bevordering van de groepsvorming en het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen in de groep. De leerkrachten geven het hele jaar door wellevendheidslesjes (afgestemd op de situatie in de klas/groep), komen terug op de schoolafspraken indien nodig en stimuleren en bevorderen onderling respect.

1.3 De basis: het pedagogisch didactisch handelen van de leerkracht

De vrije werkperiode vormt de kern van het Montessorionderwijs (tenminste 65% van de lestijd bestaat uit vrije werkkeuze). Tijdens de vrije werkperiode werken de kinderen individueel of in een klein groepje samen en maakt de leerkracht de rondgang langs alle kinderen (zie bijlage De rondgang). De leerkracht geeft individuele instructie of hulp en/of instructie aan meerdere kinderen. Ook helpen kinderen elkaar. De leerkracht begeleidt dit proces. Naast instructie en hulp geeft de leerkracht tijdens de rondgang ook feedback (taakgerichte feedback, feedback op het proces, op de werkkeuze en/of op het gedrag van het kind).

Tijdens het werken in de groep is de leerkracht vrijwel constant aan het observeren. Er wordt gekeken naar wat het kind kiest, hoe het de instructie oppikt, hoe het verder werkt, etc. Deze observaties vormen ook de basis voor het in kaart brengen van de ontwikkelings- en onderwijsbehoeften van kinderen; de leerkracht signaleert wat het kind nodig heeft om een bepaald doel te behalen (bijv. op het gebied van de instructie, de werkwijzen of t.a.v. de verwerking van de stof).

² Het werken in heterogene leeftijdsgroepen en het leren van elkaar (van leeftijdgenoten, leerkrachten, oudere en jongere leerlingen) dragen daartoe bij.

Waar nodig wordt direct bijgestuurd, bijvoorbeeld bij een kind dat te eenzijdig kiest of uit zichzelf niet goed aan het werk kan komen. Er wordt ook gekeken naar zaken als concentratie/ prikkelgevoeligheid, de omgang met andere kinderen, zorg voor de omgeving e.d. vervolgstappen of eventueel nodige herhalingen/varianties worden meteen ingezet of voor een later tijdstip gepland. De leerkracht noteert de relevante bevindingen, de vorderingen en vervolgstappen in de eigen (digitale) klassenadministratie (ERIK)³.

Het observeren speelt binnen het montessorionderwijs en bij het handelingsgericht werken (HGW) een cruciale rol. Zowel het observeren zelf, als ook de manier waarop hier verslag van wordt gedaan vormt een belangrijk punt van aandacht en vergt 'onderhoud' en is onderwerp van terugkerend onderzoek en bespreking.

Het is de taak van de leerkracht de ontwikkeling van de kinderen nauwlettend te bewaken. Observatie, registratie (notatie), de kindgesprekken en het afnemen van toetsen zijn daarbij belangrijke hulpmiddelen (zie ook hoofdstuk 2). De leerkrachten zijn verantwoordelijk voor het mogelijk maken en het stimuleren van de voortgang van de kinderen en onderhouden daarover contacten met de ouders. De leerkracht vormt een spilfunctie in de leerlingenzorg.

Het streven is het onderwijsaanbod steeds zo goed mogelijk af te stemmen op de specifieke (onderwijs)behoeften van het kind. Het kind moet een ontwikkeling kunnen doormaken die recht doet aan de mogelijkheden en de behoeften van het kind. Wanneer een leerkracht door observatie constateert dat een kind ergens in zijn/haar ontwikkeling dreigt vast te lopen, zal de leerkracht hier in eerste instantie tijdens het dagelijks werken in de groep actie op ondernemen: extra instructie, materiaal en/of feedback geven. Dit is zorgverbreding op leerling- of groepsniveau. Heeft dit weinig of onvoldoende effect dan verplaatst de zorg zich naar schoolniveau. De leerkracht kan zijn zorg bespreken in de bouw (kindbespreking/ collegiale consultatie binnen de eigen bouw) en/of met de intern begeleider. Collegiale consultatie gebeurt op dit moment binnen alle bouwen, maar is niet geformaliseerd.

Meldt de leerkracht de zorgen aan de intern begeleider (ib-er), dan wordt gezamenlijk bekeken welke stappen er verder genomen kunnen worden. Dit kan plaatsvinden n.a.v. een groepsbespreking of tussendoor. Ook kan de leerkracht zijn zorg in overleg met de ib-er melden via het 'aanmeldingsformulier RT' (zie bijlage Aanmelding RT)

1.4 Rol intern begeleider.

De intern begeleider (ib-er) heeft een coördinerende, ondersteunende, adviserende, coachende en een bewakende rol ten aanzien van zorg en extra ondersteuning⁴.

De ib-er biedt de leerkrachten ondersteuning bij het vaststellen van de hulpvraag en desgewenst bij het maken van een (handelings)plan of plan van aanpak. Tevens is het de taak van de interne begeleider de leerkracht te coachen/ te helpen bij bewustwording ten aanzien van het handelen in de groep. De ondersteuningbehoefte van de leerkracht staat hierbij centraal.

De ib-er bewaakt op individueel, groeps- en schoolniveau de ontwikkeling van de kinderen, let op de invoering van de individuele (toets)gegevens in Parnassys, bewaakt de uitvoering van de procedures beschreven in dit ondersteuningsplan, de kwaliteit van de (handelings)plannen en de uitvoering, de evaluatie en het vervolg daarvan. Voor het noteren van extra inzet, in of buiten de groep, wordt gebruik gemaakt van Parnassys.

De ib-er zit de bijeenkomsten voor van het zorgteam en het ZBO en maakt daarvan notulen. De ib-er coördineert de communicatie tussen externe instanties en andere betrokken partijen zoals leerkrachten en ouders.

De ib-er informeert de directeur; de directeur is eindverantwoordelijk voor de zorg binnen school. De taken en verantwoordelijkheden binnen de zorgstructuur staan beschreven in

³ ERIK is een observatieapp, een programma waarin de leerkrachten (maar ook andere professionals die met de kinderen werken) hun observaties, noties en acties per kind kunnen noteren).

⁴ Wij hebben twee interne begeleiders; de één richt zich met name op de onder- en middenbouwgroepen en de ander op de bovenbouwgroepen.

bijlage Taken binnen de Zorgstructuur . De zorgstructuur zelf wordt schematisch weergegeven en toegelicht in hoofdstuk 3.

1.5 Remedial teaching

Extra hulp en/of remedial teaching wordt bij voorkeur in de klas gegeven. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van een ondersteunende leerkracht of onderwijsassistent die tijdens de vrije werkperiode de rondgang maakt, waardoor de groepsleerkracht tijd heeft langer/ intensiever met een kind aan het werk te zijn ('meer handen in de klas') of van een rt-er die met betreffend(e) kind(eren) gericht aan het werk gaat. Alle groepsleerkrachten bij ons op school hebben een montessori-diploma; dit geldt ook voor onze remedial teachers en interne begeleiders.

RT buiten de klas kan leiden tot verminderde betrokkenheid van de leerkrachten bij het leerproces van het kind tijdens de RT-periode; het gevaar bestaat dat de rt-er en de leerkracht te veel naast elkaar of langs elkaar heen gaan werken. Indien er toch, in overleg met de leerkracht en de extra ondersteuner/rt-er, een keuze wordt gemaakt om de extra begeleiding buiten de klas te laten plaatsvinden, wordt er gezamenlijk een handelings/begeleidingsplan opgesteld en worden de bevindingen tussentijds in ERIK genoteerd. Om te komen tot een goede afstemming zijn verschillende afspraken gemaakt (zie bijlage formulieren en afspraken RT).

Wij werken op school met verschillende vormen van RT en (extra) ondersteuning:

- ◆ Individuele RT voor taal/rekenen/fijne motoriek of op het gebied van werkhouding, wekelijks circa 30 minuten, gegeven door de rt-er/ orthopedagoog, binnen of buiten de klas voor een periode van 6 tot 12 weken (basisondersteuning).
- ◆ De begeleiding van kinderen vanuit een arrangement Passen Onderwijs voor een langere periode (tenminste een half jaar), veelal verzorgd door eigen rt-ers (extra ondersteuning).
- ◆ NT2 lessen gegeven door een 'taakleerkracht' of een onderwijsassistent onder begeleiding van de ib-er, 1 á 2 x per week gedurende 20 tot 30 minuten (basisondersteuning).
- ◆ Motorische remedial teaching (MRT), gegeven door de vakleerkracht gymnastiek aan kleine (steeds wisselende) groepjes kinderen die extra ondersteuning kunnen gebruiken m.b.t. specifieke *vaardigheden* (vanuit *basisondersteuning* of *binnen een arrangement*).
- ◆ Individuele leesbegeleiding, wekelijks 20 minuten, buiten de klas gegeven door vrijwilligers⁵ (veelal leesouders) ism de groepsleerkracht.
- ◆ BOUWtutorlezen voor kinderen waarbij het aanvankelijk leesproces onvoldoende op gang komt, onder begeleiding van de groepsleerkracht, ib en in samenwerking met de ouders (basisondersteuning).
- ◆ Ralfi lezen voor zwakke lezers, gegeven door een 'taakleerkracht' en/of 'vrijwilligers' onder begeleiding van intern begeleider of leesspecialist (basisondersteuning).

Voor de procedures rond de aanvraag en begeleiding van kinderen vanuit een arrangement Passend Onderwijs, wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

In alle gevallen dat er sprake is van extra zorg (RT, MRT, maar ook NT2 of extra (lees)begeleiding door een taakleerkracht, een vrijwilliger of 'leesouder') wordt dit met de ouders overlegd. Ook nu is het de groepsleerkracht die de contacten onderhoudt met de ouders. Voor wat betreft de NT2 en extra leesbegeleiding gaat het hier vaak om hulp/

⁵ Om deze leesbegeleiding te kunnen doen, krijgen de ouders/ vrijwilligers een instructie van de leescoördinator of ib-er.

ondersteuning voor een wat langere periode (enkele maanden tot een jaar); hiervoor wordt een hulpplan gemaakt dat tussentijds wordt geëvalueerd/ bijgesteld (in Parnassys).

1.6 Zorgverbreding op school

Onder zorgverbreding wordt verstaan: de extra ondersteuning die de school biedt aan kinderen met uiteenlopende ontwikkelingsniveaus. Met andere woorden: we proberen elk kind zodanig te begeleiden, dat het zich optimaal kan ontplooien. Wij sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de ontwikkelings- en onderwijsbehoeften van het kind en de uitgangspunten van het montessorionderwijs; we maken daarnaast gebruik van de uitgangspunten van het handelingsgericht werken.

Centraal in deze zorgbreedte staat de speciale leerlingenzorg op school- en/of 'bovenschools' niveau. Immers, wanneer de zorgverbreding op groepsniveau (nog) te weinig oplevert, ontwikkelings- of onderwijsbehoeften verdieping behoeven en/of de leerkracht ondersteuning wenst, wordt de ib-er ingeschakeld. Dit kan resulteren in:

- een andere aanpak voor in de klas; al dan niet beschreven in een handelingsplan (voor criteria zie paragraaf 2.5). Wanneer niet direct tot een handelingsplan wordt overgegaan, maakt de leerkracht wel altijd een notitie van het doel, de aanpak en het effect van de genomen 'maatregelen'; deze notitie maakt deel uit van de klassenadministratie (in ERIK en/of Parnassys).
- verdere diagnose: observatie en/of pedagogisch didactisch onderzoek door orthopedagoog/ rt-er, de leesspecialist (leescoördinator) of Ib-er;
- de beslissing het kind een verlengde periode extra ondersteuning/remedial teaching te geven (zie ook paragraaf remedial teaching) en/of extra ondersteuning van de ouders in te schakelen.

Wanneer blijkt dat er ondanks de zorg/aandacht in de klas, of de RT niet voldoende vooruitgang is geboekt, een hulpvraag hebben of als we denken dat er meer aan de hand is, dan kan in overleg met de ouders, een externe instantie worden ingeschakeld. Dat kan op verschillende manieren:

- het kind wordt ingebracht op het zorgbreedteoverleg (ZBO);
- er wordt een psychologisch onderzoek uitgevoerd (door eigen orthopedagoog/psycholoog of door een extern bureau zoals ABC-advies);
- de Ouder- en kind adviseur (OKA) wordt ingeschakeld/ om advies gevraagd het kind kan door de schoolarts worden onderzocht en/of verwezen worden naar de Opvoedpoli;
- de leerkracht en/of Ib-er kan een anoniem adviesgesprek aanvragen bij Veilig Thuis.
- er kan een observatie in de klas plaatsvinden door derden (bv. Expertisecentrum Orion).

Ook in alle hierboven beschreven situaties bespreekt de leerkracht de te nemen stappen met de ouders; eventueel volgt een gesprek met ouders, leerkracht en IB. Op welke wijze e.e.a. wordt vastgelegd en welke exacte procedures er worden gevolgd staat beschreven in hoofdstuk 3 'De zorgstructuur en procedures rond zorg en extra ondersteuning'.

Extra ondersteuning en/of (extern) onderzoek heeft tot doel het kind bij ons op school zo goed mogelijk te laten functioneren. Soms besluiten we dat het voor een kind beter is langer in een bouw te blijven. We noemen dit verlenging. Het kind krijgt zo meer tijd zich te ontwikkelen. Ook kan het voorkomen dat het kind eerder doorstroomt (versnellen). De criteria en uitgangspunten voor verlenging en versnelling staan beschreven in hoofdstuk 2.

Omgaan met verschillen is soms ook accepteren dat een kind iets niet (goed) kan. Ouders en school kunnen overeenkomen dat een kind met zijn/haar belemmeringen op onze school blijft.

Veelal zal een ontwikkelingsprofiel (OPP) opgesteld worden (zie ook hoofdstuk 2 paragraaf 2.6 'Ontwikkelingsperspectief en eigen leerlijn').

1.7 Zorgteam en Zorgbreedteoverleg (ZBO)

De ib-ers en directie maken, waar nodig aangevuld met rt-ers of ondersteuners, deel uit van het (interne) zorgteam op school. Het zorgteam komt circa 6 keer per jaar samen om informatie uit te wisselen of te brainstormen over:

- ◆ de leerlingenzorg op school: uitwisselen ervaringen, knelpunten, mogelijke verbeteringen
- ◆ mogelijkheden tot en/of de opbrengst van (na)scholing of cursussen die zijn gevolgd
- ◆ actuele ontwikkelingen binnen of buiten de school die betrekking hebben op de leerlingenzorg
- ◆ vragen op het gebied van zorg uit het team of het BCO⁶

Het zorgteam bespreekt meestal geen individuele leerlingen. Dit gebeurt wel in het Zorgbreedte overleg (ZBO). Ook komen hier schooloverstijgende hulpvragen aan de orde. Het ZBO (Zorgbreedte overleg) komt 5 a 6 x per jaar bijeen en bestaat uit de schoolarts, de Ouder en Kind Adviseur, een psycholoog/orthopedagoog van het Abc, de leerplichtambtenaar en de intern begeleiders. De leerkrachten maken ook deel uit van het ZBO op het moment dat een kind uit zijn/haar groep wordt besproken. Wanneer de school het ZBO om advies vraagt, worden de ouders van de betreffende kinderen op de hoogte gesteld en wordt het advies vanuit het ZBO ook weer aan ouders voorgelegd/ teruggekoppeld. In toenemende mate maken ook de ouders zelf deel uit van het overleg; bezien vanuit het partnerschap tussen ouders en school is dit ons inziens wenselijk. Een enkele keer worden er kinderen anoniem besproken op grond een hulpvraag van de leerkracht en/of wanneer de school handelingsverleggen is.

1.8 Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften

Ieder kind heeft recht op de zorg en ondersteuning die nodig is voor een gezonde ontwikkeling. Waar voorheen nog gesproken werd van 'zorgleerlingen', hebben we het nu over kinderen met extra ondersteuningsbehoeften en/of kinderen met een arrangement (Passend Onderwijs).

Veelal gaat het om kinderen die structureel of voor een langere periode extra ondersteuning nodig hebben, zoals:

- ◆ kinderen met (een vermoeden van) leerproblemen en/of leerstoornissen (waaronder dyslexie, dyscalculie, een licht verstandelijke beperking, meer – en/of hoogbegaafdheid)
- ◆ kinderen met werkhoudings- of gedragsproblemen en/of een ontwikkelingsstoornis (zoals een autismespectrumstoornis, ADHD)
- ◆ kinderen die in hun ontwikkeling worden bedreigd door een instabiele/ onveilige thuissituatie.

Daarnaast zijn er andere redenen / omstandigheden waardoor kinderen (tijdelijk) extra ondersteuning of speciale zorg behoeven. Het kan bijv. gaan om kinderen met een taalachterstand/ meertalige achtergrond (NT2) of kinderen die sociaal- emotioneel ondersteuning kunnen gebruiken en die op school een SOVA of SEMMI- training kunnen volgen.

Het aantal leerlingen met extra ondersteuning en/of specifieke onderwijsbehoeften lijkt op school toe te nemen. Voor wat betreft de overdracht van deze leerlingen en de verdeling van de leerlingen over de groepen zijn een aantal uitgangspunten opgesteld c.q. afspraken gemaakt:

- ◆ leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften die van bouw/ groep wisselen worden voor de vakantie/ voor het nieuwe schooljaar overgedragen;

⁶ BCO (bouw coördinatoren overleg): een overleg tussen de directeur en de bouwcoördinatoren. Zij komen 1 x per maand bij elkaar.

- ◆ deze leerlingen worden zo mogelijk gelijkmatig over de groepen binnen een bouw verdeeld, daarbij rekening houdend met de zwaarte van de problematiek, de belasting binnen een groep en de belastbaarheid van de groepsleerkracht (ervaring, specifieke deskundigheid etc.)

1.9 Communicatie met ouders

School en ouders hebben een gemeenschappelijk belang: het welzijn en welbevinden van het kind. Zij hebben de taak er gezamenlijk zorg voor te dragen dat kinderen de kans krijgen zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. De communicatie met ouders speelt bij de begeleiding op school een essentiële rol en behoeft zorg en onderhoud. Niet alleen willen wij dat ouders goed geïnformeerd zijn, ouders zijn voor de school ook een belangrijke bron van informatie. Ieder beschikt over zijn eigen deskundigheid: de school is deskundig op onderwijskundig, pedagogisch en didactisch gebied en ouders zijn de ervaringsdeskundigen. Ouders wensen in toenemende mate betrokken te worden bij het leerproces van hun kind; en de school betreft ouders in toenemende mate bij dit proces, bijvoorbeeld door ook de hulp van thuis in te schakelen.

De communicatie met ouders is de laatste jaren geïntensiveerd, onder meer doordat de school meer laat zien van wat er zich binnen de muren van de school afspeelt en ouders beter te informeren. Op de eerste algemene ouderavond van het schooljaar nodigen wij ouders uit om op afspraak en tijdens schooltijd, een kijkje te nemen of op bezoek te gaan in de klas van hun kind. Voor ouders is een dergelijk bezoek vaak heel informatief. Zij zien hoe het montessorionderwijs in de praktijk vorm krijgen en op welke manier hun kind hierin functioneert. Behalve dat wij ouders uitnodigen in de klas van hun kind te komen kijken, gaan de leerkrachten ook op huisbezoek. Dit gebeurt in iedere bouw één keer (in onder-, midden- en bovenbouw). De leerkracht komt dan in principe voor het kind. Het huisbezoek draagt zowel bij aan de relatie tussen kind en leerkracht, als ook aan het contact tussen ouder(s) en leerkracht.

Het onderwijs en de opvoeding binnen school is de verantwoordelijkheid van school; de opvoeding buiten school, die van de ouders. Willen ouders en school hun taak naar behoren kunnen vervullen, dan is het uitwisselen van informatie onontbeerlijk.

Als ouders overwegen buiten school voor hun kind bijles in te schakelen, wil de school graag bij een dergelijke beslissing worden betrokken; al was het alleen al om e.e.a. op elkaar af te stemmen. Voor bijles onder schooltijd is toestemming nodig van de directie, die daarover afspraken heeft gemaakt met de leerplichtambtenaar. Richtlijn hierbij is of deze bijles buiten onze expertise valt, zoals in het geval van dyslexietraining. Wij streven naar overleg en samenwerking met de mensen die de bijles verzorgen.

Ouders kunnen ook besluiten hun kind op eigen kosten te laten onderzoeken. Wij zullen daar zo nodig/ indien gewenst een bijdrage aan leveren, bijvoorbeeld door het invullen van vragenlijsten. Wij adviseren ouders wel altijd een deskundige te kiezen die aangesloten is bij een beroepsvereniging. En wij achten het van belang op de hoogte gesteld te worden van de uitkomsten en adviezen, vooral daar waar er sprake is van mogelijke effecten op en/of noodzaak tot aanpassing van het onderwijsaanbod.

Hoofdstuk 2: Zorg op groeps- en schoolniveau

Het is de groepsleerkracht die de ontwikkeling van de kinderen in haar/zijn groep ondersteunt, nauwlettend volgt en bewaakt. Het streven is het onderwijsaanbod steeds zo goed mogelijk af te stemmen op de specifieke (onderwijs)behoeften van het kind. Het kind moet bovendien een ontwikkeling kunnen doormaken die recht doet aan zijn of haar mogelijkheden. Het kind moet voldoende worden uitgedaagd. Binnen het Montessorionderwijs speelt de voorbereide omgeving daarbij een belangrijke rol; evenals de houding van de leerkracht (open, observerend en reflecterend). Door planmatig te werken, door observatie, registratie (notatie), middels de (leer)gesprekken met het kind en het afnemen, analyseren en interpreteren van toetsen brengen wij de ontwikkeling van de kinderen in kaart.

2.1 Het KVS en de ontwikkelingslijnen

Op een montessorischool werken de kinderen zoveel mogelijk in eigen tempo en op hun eigen niveau. Om de ontwikkeling van de kinderen zo goed mogelijk te volgen en in beeld te brengen, werken wij sinds het schooljaar 2007/2008 met ons eigen kindvolgsysteem (KVS). Het KVS is uitgebreid geëvalueerd en inmiddels aangepast aan de referentieniveaus voor taal en rekenen (zie KVS-map).

Het kindvolgsysteem (KVS) bestaat uit:

- a) ontwikkelingslijnen voor taal, rekenen en motoriek
- b) de 'Map' met werk van het kind;
- c) een aantal methode onafhankelijke toetsen (taal/rekenen en sociaal-emotioneel).

(a) De ontwikkelingslijnen

De ontwikkelingslijnen voor taal en rekenen worden voor ieder kind twee keer per jaar door de groepsleerkracht ingevuld/ bijgewerkt. Op deze lijnen is de lesstof uitgezet op een tijdbalk, waarbij de doorgaande lijn van het montessorimateriaal leidend is geweest. De lijnen worden zoveel mogelijk ingevuld op beheersingsniveau aan de hand van vooraf vastgestelde criteria. Bij het invullen wordt gebruik gemaakt van observaties, individuele toets/zeker weten momenten ('kan-ik werkjes') en methode-gebonden en methode-onafhankelijke toetsen. De criteria zijn onder meer gebaseerd op de tussen- en einddoelen voor het basisonderwijs. De onderbouw, middenbouw en bovenbouw hebben ieder hun eigen taal- en rekenlijn; deze lijnen sluiten zo veel mogelijk op elkaar aan⁷, zodat van een doorlopende leerlijn voor taal en rekenen gesproken kan worden.

Bij het invullen van de lijnen worden de door het kind beheerste (deel)vaardigheden afgetekend. De vorderingen van het kind op de verschillende deelgebieden worden per periode in beeld gebracht. De leerkracht vult de leerlijnen in aan de hand van zijn eigen registratie. Daarna volgt een leergesprek met het kind.

De vorderingen worden met het kind besproken; het gesprek kan ook gebruikt worden als extra 'zeker weten moment'. M.a.w. de leerkracht kan nagaan of bepaalde vaardigheden inderdaad (nog) worden beheerst en/of dat het kind meer kan, dan het tot nog toe heeft laten zien. Het kind krijgt zodoende niet alleen inzicht in dat wat het kan/ geleerd heeft, ook wordt het gesprek gebruikt om inzicht te geven in datgene waaraan de komende periode gewerkt gaat worden.

De motorieklijn bestaat uit twee onderdelen: een ontwikkelingslijn voor bewegingsonderwijs (deze wordt, voor alle kinderen, één keer per jaar door de vakleerkracht bewegingsonderwijs ingevuld) en een lijn voor de fijne motoriek (deze wordt één keer per jaar ingevuld door de groepsleerkracht).

⁷ Met hier en daar enige overlap. Bij de kleuters zijn de lijnen onderverdeeld naar leeftijd; bij de midden- en bovenbouw lijnen wordt er gebruik gemaakt van een verdeling naar leerjaren (groep 3 t/m 8).

(b) de Map

Naast de ingevulde ontwikkelingslijnen, bevat de Map ook werk van het kind. Het werk geeft een indruk van de vorderingen (voortgang en kwaliteit) en laat zien waar het kind mee bezig is (geweest). Het betreft *zowel een* 'doorsnede' van het werk waaraan het kind in de laatste periode heeft gewerkt, als werkjes waar het kind trots op is en waarmee het wil laten zien wat het heeft geleerd (portfolio-achtig). Voor het halfjaarlijkse oudergesprek gaat de map mee naar huis⁸.

In iedere map bevindt zich ook een 'Praatpapier'; dit (gele) papier bevat een groot aantal onderwerpen waarnaar ouders kunnen vragen en/of die in het oudergesprek aan de orde kunnen komen. De map bevat tevens het Gespreksformulier KVS, waarop aan de ene kant een indruk wordt gegeven van werkhouding en van de sociaal emotionele ontwikkeling (het bolletjesformulier) en waarop aan de andere kant de meest recente toetsresultaten staan vermeld (zie bijlage). Voor wat betreft de sociaal-emotionele ontwikkeling zal in de toekomst mogelijk een koppeling tot stand gebracht worden met het leerlingvolgsysteem Zien.

(c) Toetsen en toetsgegevens

Naast de door de school vastgestelde criteria, wordt ook gebruik gemaakt van een aantal genormeerde toetsen. De criteria van de ontwikkelingslijnen zijn deels gebaseerd op toetsresultaten. De methode-onafhankelijke toetsen worden tenminste één keer per jaar afgenomen (zie toetskalender). Op dit moment gebruiken wij onderstaande toetsen⁹:

- methode onafhankelijk: Cito Rekenen (digitale versie), Cito Technisch lezen, Cito Spelling¹⁰, SVT Begrijpend lezen, Tempotoets automatiseren (TTA)
- methode afhankelijke toetsen voor rekenen (Pluspunt) / evaluatiemomenten bij CED-katernen), clusterdictees Spelling PP Leusden en begrijpend lezen (Kidsweek).

KVS-oudergesprekken

De ouders worden twee keer per jaar uitgenodigd voor een gesprek waarin de ontwikkeling van hun kind op verschillende gebieden (cognitief, sociaal-emotioneel, motorisch etc.) wordt besproken. De inhoud van de Map met daarin de bijgewerkte ontwikkelingslijnen, als ook de laatste toetsresultaten worden besproken. Voor deze gesprekken wordt maximaal een half uur per kind uitgetrokken. Bovenbouw kinderen en kinderen aan het eind van de middenbouw zijn bij dit gesprek aanwezig; vanaf eind groep 5 is feitelijk sprake van een ouder-kind gesprek.

2.2 Het gebruik van *methode-onafhankelijke (CITO/SVT) toetsen*

De groepsleerkracht observeert dagelijks in de klas en ziet hoe het kind werkt, waarmee en waaraan het kind werkt en houdt de vorderingen bij in zijn/haar groepsadministratie (ERIK). Het toetsen aan de hand van het montessorimateriaal en aan de hand van andere leermiddelen of lesstof, gebeurt zo veel mogelijk individueel en op het moment dat het kind er aan toe is. Het kind staat steeds centraal, dat wil zeggen dat wij allereerst geïnteresseerd zijn in de individuele ontwikkeling van het kind. Hoe het kind presteert ten opzichte van de groep is in eerste instantie minder relevant¹¹.

⁸ Overwogen wordt om de Map in te zetten voor een meer portfolio-achtige manier van werken (de KVS-commissie bereidt dit voor).

⁹ Hier worden alleen de toetsen genoemd die normaal gesproken bij alle kinderen worden afgenomen; een deel van de kinderen (oa. de zwakke lezers) wordt uitgebreider getoetst met o.a. Avi-toetsen, DMT, Grafementoets, Picticee, SVT Spelling en Rekenen/Wiskunde, etc.

¹⁰ In plaats van voor spelling over te gaan naar Cito 3.0, wordt overwogen over te stappen op SVT Spelling (van Boom). Voordeel (oa): mogelijkheid te kiezen voor andere tijdsmomenten/ meer adaptief toetsen.

¹¹ Uiteraard worden de toetsresultaten ook gebruikt voor het in kaart brengen van de 'opbrengst' op groeps- of schoolniveau. Voor het volgen van het individuele kind staat echter de ontwikkeling van het kind ten opzichte van zichzelf centraal (is er voldoende groei? Is meer hulp/ ondersteuning noodzakelijk? etc.).

Op onze school wordt ook op een aantal vaste momenten getoetst (zie toetskalender in bijlage). Zo nemen we bij alle kinderen vanaf groep 3 tenminste één keer per een jaar een aantal LVS toetsen van Cito/SVT af. De landelijk genormeerde toetsen geven de groepsleerkracht extra informatie over het niveau en het functioneren van het kind. Ook kan het interessant zijn om de resultaten van onze kinderen te vergelijken met die van leeftijdsgenoten op andere scholen in Nederland. Tegelijkertijd constateren wij dat een aantal toetsen niet helemaal goed aansluit bij de leerstofopbouw binnen ons onderwijs; het aansluitingsprobleem bij rekenen is (met name in de middenbouw) het grootst. Het toetsgebruik vormt bij ons op school ook de komende periode een aandachtspunt¹² (zie bijlage Toetskalender en uitgangspunten toetsgebruik).

Het volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling

Na verschillende meetinstrumenten¹³ op bruikbaarheid getest te hebben, is voor het in kaart brengen van de sociaal emotionele ontwikkeling en de werkhouding in 2012 gekozen voor het expertsysteem Zien. Zien wordt voor alle kinderen tenminste één keer per jaar ingevuld (in oktober). Tot op heden wordt het invullen van Zien door de leerkrachten als een belasting ervaren (wat ingevuld wordt is/was al bekend). Overwogen wordt om Zien ook door kinderen zelf in te laten vullen (vanaf groep 5); waarschijnlijk vormt dit een meerwaarde.

2.3 Groepsbesprekingen en groepsbezoek

Drie keer per jaar worden er groepsbesprekingen gehouden. Het doel van de groepsbespreking is bij te dragen aan een effectieve en stimulerende werksfeer in de groep; tevens vormt de groepsbespreking een belangrijke input voor de kindbespreking. De groepsleerkracht(en) en ib-er bereiden de groepsbesprekingen voor.

We streven ernaar een groepsbespreking vooraf te laten gaan door een groepsbezoek en/of observatie (door de ib-er). Leidraad bij de groepsbespreking is het functioneren van de groep en de ondersteuningsbehoefte van de groepsleerkracht. Ook wordt kort stilgestaan bij de onderwijsbehoeften van individuele kinderen in de groep, op basis daarvan wordt op een later moment een kindbespreking gehouden. De eventueel gesignaleerde aandachtspunten op groepsniveau worden besproken; daarnaast heeft de leerkracht de mogelijkheid onderwerpen in te brengen die betrekking hebben op het eigen handelen/ functioneren.

Informatie, afspraken en acties die voortvloeien uit de groepsbespreking worden bijgehouden door de ib-er en gedeeld met de groepsleerkracht. De gemaakte afspraken worden zo veel mogelijk tussentijds, maar in ieder geval (ook) voorafgaand aan de volgende groepsbespreking door groepsleerkracht en ib-er geëvalueerd.

De periodes waarin de groepsbesprekingen worden gehouden staan vermeld in de jaarkalender (sept/oktober, februari/maart, juni/juli). De groepsbesprekingen hebben in een verschillende periode wel een iets ander karakter / accent. Zo staat aan het begin van het schooljaar de samenstelling en het functioneren van de nieuwe groep en de overdracht en van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften centraal, vormen de toetsresultaten halverwege het schooljaar een belangrijk bespreekpunt en maken de voorlopige basisschooladviezen aan het eind van groep 7 deel uit van de laatste groepsbespreking in de bovenbouw. Daarnaast wordt tijdens de groepsbesprekingen van juni/juli tevens vast- gesteld voor welke kinderen aan het begin van het volgende schooljaar direct extra ondersteuning/ deskundigheid ingezet moet gaan worden, zodat ook de overgang naar een volgende groep goed verloopt.

¹² Vanuit de inspectie bestaat een focus op taal en rekenen en op opbrengstgericht werken (meer planmatig werken aan de vorderingen van kinderen). Wij staan kritisch ten opzichte van het gebruik van Cito-scores als enige indicatie voor opbrengstgericht werken.

¹³ ABC gedrag en werkhoudinglijsten, Eggo van Pravoo en de SDQ

2.4 Kindbesprekingen (leerlingbespreking)

Op een groepsbespreking volgt een kindbespreking: bij één of meer kinderen uit de groep wordt langer stil gestaan; de groepsleerkracht en ib-er stellen gezamenlijk een plan van aanpak op. Eventueel worden (in overleg met ouders) externe deskundigen ingeschakeld. Ook de kindbesprekingen zijn op dit moment structureel ingepland. Er vinden gedurende het jaar verschillende besprekingen plaats, niet alleen tussen leerkracht en ib-er, maar ook tussen rt-er en leerkracht en tussen leerkrachten onderling op bouwvergaderingen (collegiale consultatie). Intervisie en collegiale consultatie willen we graag weer op de agenda zetten. Na iedere rt-periode (die meestal loopt tussen twee vakanties) en n.a.v. de groeps- en kindbesprekingen, bepalen de ib-ers welke, door de leerkracht aangedragen, kinderen de volgende periode voor de individuele (kort lopende) rt in aanmerking komen. Tevens worden de uitvoering en het resultaat van de afgelopen rt-periode geëvalueerd.

Groeps- en kindbesprekingen kunnen onder meer leiden tot:

- (collegiale) ondersteuning en/of begeleiding van de leerkracht
- het uitproberen van een nieuwe/ andere aanpak door de leerkracht
- het samenstellen van extra (les)materiaal / oefening voor in de klas
- het opstellen (bespreken of evalueren) van een handelingsplan en/of groepsplan
- inzetten van vrijwilligers / hulpouders of een taakleerkracht voor extra lezen of NT2
- aanmelding voor ondersteuning en/of didactisch onderzoek door de leesspecialist, rekenspecialist, Rt-er of Ib-er
- aanmelding voor observatie en/of diagnostisch onderzoek door RT, IB, eigen orthopedagoog/psycholoog of derden (ABC)
- aanmelding voor overleg in het ZBO
- uitnodigen van de ouders voor tussentijds overleg met leerkracht en eventueel Ib-er
- aanmelding voor toestemming diagnostisch onderzoek (en behandeling) mbt dyslexie bij, in eerste instantie, het SamenwerkingsVerband (Amsterdam-Diemen).

Uitgezonderd de eerste drie punten (ondersteuning leerkracht/ andere aanpak/ extra materiaal), worden de ouders altijd vooraf op de hoogte gesteld van de te nemen acties.

2.5 Het werken met (handelings)plannen

Individuele handelingsplannen zijn bedoeld voor kinderen die voor een wat langere periode (tenminste 6 weken) specifieke ondersteuning nodig hebben op één of meer (leer)gebied(en). Veelal gebeurt dit naar aanleiding van observaties en toetscores. Voor het gebruik van individuele hulp- of handelingsplannen, hanteren wij onderstaande uitgangspunten. Er is sprake van:

- een vaardigheidsscore waarbij tussen twee toetsperiodes geen groei is te zien
- een D of E score (gebied V), 2x opeenvolgend, voor 1 of meerdere vakgebied
- de meerbegaafde leerlingen die onderpresteren of gedemotiveerd zijn geraakt
- vermoedens van dyslexie of dyscalculie en wanneer RT wordt ingezet
- aanhoudende werkhoudingsproblematiek
- begeleiding vanuit een arrangement Passen Onderwijs
- een eigen leerlijn (OPP)
- en waar nodig bij verlenging en versnelling

In de onder- en middenbouw worden soms eerder (handelings)plannen opgesteld, bijv. wanneer een kind in de onderbouw uitvalt op taal- of rekengebied (bv. ontwikkeling lees- en/of rekenvoorwaarden). Ook na het uitvallen op de herfstsignalering (in de middenbouw) wordt

standaard een plan van aanpak opgesteld, veelal gaat het kind werken met het programma BOUW! (zie protocol dyslexie).

Zowel de rt-er, ib-er als groepsleerkracht schrijven individuele hulpplannen. Gaat het om extra ondersteuning in de klas dan wordt het handelingsplan meestal geschreven door de leerkracht in samenwerking met de ib-er. Het is dan ook de leerkracht (ondersteund door de ib-er) die zorg draagt voor de uitvoering en evaluatie van het plan. Daarbij maken we gebruik van min of meer 'standaard' handelingsplannen, die afhankelijk van de situatie aangepast kunnen worden; het format voor deze handelingsplannen (hulpplannen) is opgenomen in Parnassys. Zo hebben we een aantal 'standaard' hulpplannen voor leesondersteuning, voor spelling en voor het automatiseren/ memoriseren voor rekenen. Het streven is de verscheidenheid aan hulpplannen niet te groot te maken. Voor leerlingen die op eenzelfde moment vergelijkbare onderwijsbehoefte hebben, wordt incidenteel gebruik gemaakt van een groepshulpplan. Gezien de individuele werkwijze binnen het Montessori-onderwijs, gebeurt dit laatste voorsnog niet veel. Wanneer een kind individueel begeleid wordt door de rt-er, schrijft zij het handelingsplan, voert dit uit en draagt ook zorg voor de evaluatie.

Bij de uitvoering van de handelingsplannen wordt zowel gebruik gemaakt van het montessori-materiaal in de klas, als van de remediërende materialen uit de orthotheek. Veel gebruikte remediërende methodes zijn: Maatwerk (rekenen), Zuid Vallei (spelling) en DMT oefenmap (Luc Koning/Pravoo)¹⁴. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van computerprogramma's waaronder 'Bouw!', 'Taalblobs', 'Woordkasteel', 'Woordenhaai' en 'Maatwerk'; ook de programma's 'Rekentuin' en 'Taalzee' kunnen remediërend worden ingezet.

De leerkracht stelt de ouders op de hoogte van de speciale/ extra inzet en bespreekt tevens met de ouders wat de extra inzet heeft opgeleverd. Dit gebeurt tijdens een KVS- dan wel in een tussentijds oudergesprek. Ouders kunnen op afspraak altijd het dossier van hun kind inzien. Dit gebeurt voorsnog onder begeleiding van de leerkracht en/of ib-er. Naast het opbouwen van een kinddossier in Parnassys, zal er voor alle kinderen ook altijd een papieren dossier blijven bestaan¹⁵. Deze dossiers/ hangmappen zijn te vinden in de rt-kamer/ orthotheek.

2.6 Het ontwikkelingsperspectief (en het opstellen van een OPP)

Voor kinderen die begeleid worden vanuit een arrangement Passend Onderwijs wordt een ontwikkelingsperspectief (OPP) geschreven¹⁶. Ook voor kinderen die een eigen leerlijn volgen, wordt vanaf eind groep 5/ begin groep 6 een OPP opgesteld. De leerlingen die voor een OPP in aanmerking komen, zijn leerlingen met uitval op één of meerdere vakgebieden¹⁷ (waaronder tenminste (ook) rekenen en/of begrijpend lezen) en die naar verwachting de einddoelen van groep 8 niet halen. Het besluit of er voor een leerling een OPP wordt opgesteld, wordt mede genomen op basis van gegevens vanuit extern onderzoek (veelal capaciteiten onderzoek). Het OPP wordt opgesteld voor één schooljaar en is bedoeld om het onderwijsaanbod voor een leerling zodanig te plannen dat deze zich optimaal ontwikkelt binnen zijn/haar mogelijkheden. Op basis van het OPP worden door de leerkracht en ib-er / rt-er individuele (handelings) plannen opgesteld. In het OPP wordt tevens een eindperspectief opgesteld. Hierdoor is een betere afstemming met ouders en leerlingen mogelijk over wat de school kan bereiken en wordt een goede overgang naar het voortgezet onderwijs bewerkstelligd.

¹⁴ Mogelijk wordt overgestapt op de nieuwe DMT oefenmap (R-versie) waarbij de focus ligt op redzaamheidslezen

¹⁵ Zo worden er geen documenten ge-upload en bewaren we onderzoeksverslagen, OPP's, gespreksformulieren, etc in de dossierkast.

¹⁶ Alleen wanneer de school verwacht dat het kind tussentijds zou kunnen doorstromen naar het S(B)O/ VSO en er mogelijk een Toelaatbaarheidsverklaring aangevraagd moet worden, wordt gebruik gemaakt van het digitale Groeidocument van het Samenwerkingsverband Amsterdam-Diemen.

¹⁷ Dit zijn leerlingen die tenminste 3 x achterelkaar scoren op functioneringniveau E.

2.7 Verlenging / versnelling en tussentijds doorstromen

Sommige kinderen zullen in tempo en ontwikkeling zo 'afwijken' dat de gangbare leertijd ingekort kan worden, dan wel om uitbreiding vraagt. Ons uitgangspunt is dat een kind te allen tijde van klas of bouw moet kunnen veranderen, als dat voor de ontwikkeling van het kind wenselijk lijkt. Niet alleen kunnen kinderen tussentijds doorstromen van onder- naar middenbouw, maar ook van midden- naar bovenbouw. De meeste tussentijdse doorstroom (wisseling van groep) vindt plaats na de kerstvakantie; ook komt het voor dat een kind, vooruitlopend op de definitieve overstap, een periode lang één dag in de week in de toekomstige bouw/klas aan het werk is.

Op het moment dat aan tussentijds doorstromen wordt gedacht, wordt dit met ib-er, eventueel ook met de andere groepsleerkrachten uit de bouw en in ieder geval met de ouders besproken. Wanneer een kind tussentijds doorstroomt, stroomt het niet automatisch door naar een andere groep. Een kind dat bijvoorbeeld na de Kerst naar de middenbouw en dus naar groep 3 gaat, zit niet automatisch het jaar daarop (na de zomervakantie) in groep 4 en het jaar daarop in groep 5. E.e.a. hangt af van hoe het kind zich in de nieuwe bouw ontwikkelt. Het kan voorkomen dat een kind door het tussentijds doorstromen een half jaar korter over de volgende bouw zal doen, dit hoeft echter niet het geval te zijn. Afspraken hierover worden vastgelegd en door de ouders ondertekend.

Vanaf het moment dat aan versnelling gedacht wordt zal een kind ook wat vaker in de volgende bouw op bezoek gaan. Ook de groepsleerkrachten van de volgende bouw wordt dan om advies gevraagd. Wanneer overwogen wordt een kind in één keer een heel jaar over te laten slaan (van groep 1 naar groep 3 of bijvoorbeeld na twee i.p.v. drie jaar midden- of bovenbouw) wordt door de groepsleerkracht en de ib-er de versnellings-wenselijkheid-vragenlijst ingevuld (zie bijlage protocol versnelling). Deze wordt met de ouders doorgesproken. Bij twijfel over de wenselijkheid, stelt de school zich terughoudend op. Het besluit tot versnelling wordt in goed onderling overleg genomen; ouders, groepsleerkracht en ib moeten zich hier allen in kunnen vinden. Ook wordt het besluit aan de directeur voorgelegd.

Verlenging betekent bij ons op school dat een kind veelal een jaar langer in een bepaalde bouw blijft. Zo spreken we van onderbouw-, middenbouw- of bovenbouwverlenging. Met name de sociaal-emotionele ontwikkeling vormt de grondslag voor een eventuele verlenging (of versnelling): is het kind sociaal- emotioneel toe aan de volgende bouw? Kan het kind zich in de volgende bouw voldoende handhaven? Het kan voorkomen dat een kind sociaal-emotioneel wel toe is aan een volgende bouw, maar cognitief gezien nog eigenlijk niet. De sociaal-emotionele ontwikkeling geeft dan vaak de doorslag. Soms wordt er vooraf rekening mee gehouden dat een kind voor wat zijn cognitieve ontwikkeling betreft wellicht een extra jaar nodig zal hebben in de volgende bouw. Verlenging mag echter geen uitstel zijn voor verwijzing zijn naar S(B)O of SO, d.w.z. dat altijd perspectief op verbetering moet zijn, in het jaar waarin het kind is verlengd. Bij verlenging is het standpunt van de school doorslaggevend.

Op het moment dat gedacht wordt aan een mogelijke verlenging, wordt dit (net als bij versnelling) direct met de ouders besproken. De eerste gesprekken hierover vinden veelal in januari/ februari plaats. Bij de uiteindelijke beslissing is de ib-er betrokken, tevens wordt het voornemen tot verlenging voorgelegd aan de directie. Het besluit valt op zijn laatst in mei, vlak voordat de nieuwe groepsindelingen worden gemaakt (mei/ juni).

Voor bovenbouwverlenging geldt dat een extra jaar er toe bij moet dragen dat het kind het voor hem/haar haalbaar eindniveau kan bereiken en/of sociaal-emotioneel sterker zal komen te staan. Bovenbouwverlenging is weinig zinvol op het moment dat daaraan wordt getwijfeld. Ook hier geldt dus het perspectief op verbetering.

2.8 Overdracht naar een andere groep of bouw

Normaal gesproken blijft een kind, na de onderbouwperiode, drie jaar in dezelfde middenbouw (groep 3,4,5) en drie jaar in dezelfde bovenbouw (groep 6,7,8). De vraag naar welke groep een kind gaat, wordt voorbesproken in de onder- en middenbouwen. De onderbouwleerkrachten verdelen hun kinderen over de verschillende middenbouwgroepen en de middenbouwcollega's verdelen hun oudste kinderen op hun beurt over de verschillende bovenbouwen. Voorts wordt de indeling met het hele team doorgesproken (mei/juni) en wordt deze definitief vastgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie. De volgende criteria spelen bij de indeling een rol:

- verdeling jongens/ meisjes in de groep
- combinatie van kinderen
- verdeling van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften
- aantal kinderen per groep
- geen broertjes/zusjes in dezelfde klas

Daarnaast wordt bij de plaatsing in enkele gevallen rekening gehouden met de combinatie kind-leerkracht en/of de wenselijkheid een kind al dan niet te plaatsen in een groep met twee groepsleerkrachten (een duo-baan).

De overdracht van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften vindt voor de zomervakantie plaats (met het doel de extra zorg direct na de vakantie in te kunnen zetten); de leerkracht van 'het vetrekkende kind' neemt het initiatief voor de afspraak en vult het overdrachtsformulier in. De overdracht van de andere kinderen vindt na de zomervakantie plaats; de gehele mondelinge en schriftelijke overdracht moet in de eerste twee weken van het schooljaar zijn afgerond. De overdrachtsformulieren OB-MB en MB-BB staan als notitie in Parnassys en worden voor alle kinderen ingevuld.

Soms komt het voor dat een kind tussentijds van groep wisselt, met name wanneer het kind in de groep niet goed genoeg functioneert. Dit kan liggen aan de combinatie van kinderen in een groep, maar ook aan de relatie tussen kind en leerkracht. Gegeven het handelingsgericht werken kunnen de betrokkenen (ouders, leerkracht, ib/directie) tot de conclusie komen dat een nieuwe start bij een andere leerkracht wenselijk kan zijn.

2.9 Overdracht naar het VO

Voor wat de overdracht naar het VO betreft, zijn we als school gehouden aan de Kernprocedure die is opgesteld door de Gemeente Amsterdam. De Kernprocedure zorgt ervoor dat de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs zo goed mogelijk verloopt. Het doel is het verhogen van de kans op het succesvol voltooien van de gekozen opleiding in het voortgezet onderwijs. In de kernprocedure staan de volgende elementen centraal: basisschooladvies, ondersteuningsbehoeften, toetsgegevens (groep 6 t/m 8) en aanvullende onderwijskundige informatie, voorlichting, aanmelding, behandeling en plaatsing op een school voor voortgezet onderwijs. De overdracht tussen scholen vindt digitaal plaats via ELK; ouders ontvangen een uitdraai van ELK-dossier. In de Kernprocedure zijn afspraken gemaakt over het tijdstraject waarbinnen de verschillende onderdelen van de overstap worden uitgevoerd¹⁸

In groep 7 starten wij met de eindadvisering. De ouders krijgen aan het eind van groep 7 een (indicatie van het) voorlopige basisschooladvies van de leerkracht op schrift. Ook worden de individuele werkpunten voor het komende schooljaar besproken. De afspraken met ouders worden vastgelegd en door de ouders ondertekend. De leerkracht bespreekt het voorlopige

¹⁸ (zie voor Inhoud en Tijdsplan Kernprocedure: www.amsterdam.nl › [Onderwijs & jeugd](#) › [Voortgezet onderwijs](#)).

basisschooladvies met ib of directie; de ib-er of directeur ondertekent het formulier waarop het voorlopige advies vermeldt staat¹⁹.

Wanneer de leerkracht twijfelt over het niveau waarop het kind kan uitstromen en/of wanneer een kind in aanmerking zou kunnen komen voor een lwoo-advies, adviseren wij ouders bij het kind NIO-toets of WISC-III/V af te nemen. Het eventueel af te nemen capaciteiten onderzoek, komt aan de orde in het (advies) gesprek eind groep 7. De test zelf wordt op school afgenomen door de eigen orthopedagoog/psycholoog, meestal in november/ december van groep 8.

Het definitieve basisschooladvies volgt in februari, na het afnemen van de laatste toetsen en het invullen van de KVS-ontwikkelingslijnen; in een enkel geval wordt het advies na de eindtoets (april/mei) opgehoogd. Als school hechten wij er veel belang aan om na plaatsing van de kinderen deel te nemen aan een warme overdracht tussen PO en VO (mondelijke overdracht op 'de tafeltjesmiddag'). Vanuit het voortgezet Montessorionderwijs vindt tevens een terugkoppeling plaats. De uitstroom naar het VO van de afgelopen jaren is vrij constant; verreweg de meeste kinderen gaan naar een havo- en/of vwo- (brug)klas (circa 80%).

2.10 Kinderen van andere basisscholen (overdracht/plaatsing)

Wanneer we op school plaats hebben voor een leerling van een andere basisschool, zal de leerling een dag bij ons op school meedraaien en zal het niveau van het kind eventueel nader worden onderzocht door de ib-er of rt-er. Daarnaast vindt in ieder geval altijd telefonisch contact met de interne begeleider van de 'vorige' school plaats. De ib-er van onze school neemt daartoe het initiatief, de ouders worden hiervan vooraf op de hoogte gesteld. Bij plaatsing wordt bij de vorige school het digitale overstap dossier opgevraagd, daarnaast vragen wij ouders om het (laatste) verslag van het kind. Hoewel onze school enigszins terughoudend is bij de aanname van kinderen van niet-montessorischolen (vanwege aansluitingsproblemen), komt het voor dat ouders op een later moment (toch) voor montessorionderwijs kiezen en wij kinderen aannemen die in een reguliere setting minder goed uit de voeten lijken te kunnen komen. Of een kind wordt toegelaten dan wel wordt geweigerd, is een beslissing van de directeur. Op het moment dat een kind niet wordt toegelaten of in geval van twijfel, wordt dit met redenen omkleed en schriftelijk vastgelegd. Voor de verdere procedures rond de aanname wordt verwezen naar de Schoolgids en de bijlage 'aanname beleid zij-instroom'.

2.11 Veiligheid in en buiten school

Van het bewaken van een goed pedagogisch klimaat en de aandacht voor wellevendheid en omgangsvormen (het gehele schooljaar door) gaat een preventieve werking uit (zie hoofdstuk 1 pedagogisch klimaat). Daarnaast neemt de leerkracht extra maatregelen of biedt het een kind extra ondersteuning in het geval dat het welzijn van het kind in het geding is of gevoelens van onveiligheid dreigen. De handelingsadviezen van het expertsysteem Zien vormen een daarbij een aanvulling op de Montessori-pedagogiek.

Desondanks komt het voor dat hulp en deskundigheid van buiten af wordt ingeroepen voor het verbeteren van het groepsklimaat²⁰. De afgelopen jaren hebben wij daarvoor gebruik gemaakt van het aanbod van SEMMI Sport, Training & Therapie. Met deze organisatie heeft de school inmiddels een goede samenwerking opgebouwd.

¹⁹ De kemprocedure schrijft voor dat het eerste basisschooladvies-gesprek eind groep 7 moet plaats vinden in aanwezigheid van twee leerkrachten (de eigen leerkracht plus een ander teamlid). In de praktijk bleek dit niet haalbaar, daarom zijn wij overgestapt op een formulier waarin wordt vermeld wie bij het opstellen van het basisschooladvies zijn betrokken en dat de ib-er of directeur met het advies instemt.

²⁰ In het verleden hing onveiligheid in de groep duidelijk samen met (te) veel leerkrachtwisseling, orde problemen bij beginnende leerkrachten of de aanwezigheid van een combinatie van kinderen die een negatief stempel op de groep drukt; in die gevallen is ook gebruik gemaakt van externe deskundigheid.

Voor individuele kinderen (wanneer het niet het functioneren van groep in zijn geheel betreft) maken wij bij pesten gebruik van het Protocol ter voorkoming van pesten, dit protocol maakt deel uit van het protocol 'Vrijheid in gebondenheid'. Beide protocollen zijn opgenomen in het Sociale Veiligheidsplan.

Op school wordt circa 1 x per jaar een sociale vaardigheidstraining gegeven (intern door leerkrachten die hier in zijn geschoold en/of extern vanuit het OKT). Daarnaast komt het voor wij ouders adviseren, hun kind buiten school deel te laten nemen aan een weerbaarheids- of sociale vaardigheidstraining²¹.

Niet alleen op school, maar ook thuis kan sprake zijn van onveiligheid. Het is al weer enige tijd geleden dat het team een (Safe you Safe me) training heeft gevolgd in het kader van de Wet meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. De training het team bewuster gemaakt van signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld en van de te nemen vervolgstappen; ook is meer gangbaar geworden om in geval van twijfel en zeker bij een vermoeden, contact op te nemen met Veilig Thuis (voor advisering en/of een melding). De interne begeleiders en leerkrachten bezoeken jaarlijks (voorlichtings)bijeenkomsten op dit gebied; deze worden regelmatig vanuit het Wijkteam en/of de gemeente Amsterdam georganiseerd. Bij ons op school zijn de taken van de aandachtsfunctionaris kindermishandeling ondergebracht bij de interne begeleider (zie ook Protocol Meldcode Montessorischool De Eilanden).

²¹ Buiten school verwijzen wij naar cursussen van SEMMI Sport, Training & Therapie, de cursussen van het Ouder en Kind Centrum in onze buurt ('Rots en Water') en naar die van ABC Praktijk ('Bibbers de Baas').

Hoofdstuk 3: De zorgstructuur en procedures rond zorg (kinderen met extra ondersteuningsbehoeften)

3.1 Niveaus van zorg en ondersteuning

Bij ons op school onderscheiden we drie niveaus van zorg: ondersteuning op leerkracht- of groepsniveau, op schoolniveau en op buiten/bovenschools niveau. Wat er op welk niveau gebeurt, staat deels ook beschreven in voorgaande hoofdstukken; hieronder volgt een beknopte uiteenzetting van de invulling van en procedures rond zorg en ondersteuning per niveau.

Stroomdiagram Ondersteuningsstructuur De Eilanden

A. Leerlingenzorg en ondersteuning op groepsniveau

Wat: observeren, signaleren, interpreteren, plannen, ingrijpen en evalueren (waaronder het opstellen en evalueren van notities en/of individuele handelingsplannen)

Wie: de groepsleerkracht (desgewenst ondersteund door intern begeleider)

B. Leerlingenzorg en ondersteuning op schoolniveau, zo nodig met inschakeling van externen (incidenteel)

Wat: groeps- en kindbesprekingen, remedial teaching, verzamelen aanvullende gegevens en aanvullende informatie (waaronder (extern) onderzoek/observatie/advies), opstellen OPP of Groeidocument

Wie: de intern begeleider (in samenwerking met groepsleerkracht en zorgteam)

C. Leerlingenzorg en ondersteuning binnen/ buiten de school op bovenschools niveau (structureel)

Wat: structurele overleggen, inschakelen externe deskundigheid onder meer vanuit het Samenwerkingsverband, de schoolarts, OKT, leerplicht, ABC-advies, ambulante begeleiders (cluster 2). Als ook: samenwerking en overleg in het ZBO, binnen het Directie/IB-overleg Esprit PO scholen en vanuit de Wijk, Wijkoverleg Centrum-West (en Oost)

Wie: de intern begeleider / directeur (in samenwerking met externen)

3.1.1 A. Leerlingenzorg en ondersteuning op groepsniveau

Het handelen van de leerkracht op groepsniveau richt zich op de individuele ontwikkelings- en onderwijs-behoefte van de kinderen (cognitief, sociaal-emotioneel, motoriek)²². Montessorionderwijs is waar mogelijk kind-gestuurd, dat wil zeggen dat het onderwijs niet uitsluitend aanbod gestuurd is. Naast de door de leerkracht aangeboden kennis en vaardigheden, moet er ook altijd ruimte zijn voor het inspelen op de belangstelling en interesses van het individuele kind.

De leerkracht werkt op groepsniveau planmatig. In het werken met de montessorimaterialen zit een opbouw en ontwikkeling van vaardigheden besloten; met name op het gebied van taal, rekenen en de motoriek.²³ In de KVS-ontwikkelingslijnen staan de onderwijsdoelen voor taal- en rekenen vermeld. Voor het rekenen gebruiken we daarnaast ook 'de lijn van de leidster' (overzicht groepslesjes per periode) en ook het Kosmisch onderwijs, waarin meerdere vakgebieden in samenhang terug te vinden zijn, verloopt volgens vaste onderwerpen en groepslessen per periode²⁴.

Het handelen van de groepsleerkracht verloopt planmatig, dat wil zeggen:

De groepsleerkracht:

Observeert en signaleert

- ◆ tijdens het geven van lesjes, de rondgang en (individuele) instructies; ook worden er gerichte observaties uitgevoerd tijdens het zelfstandig werken (bv na een rondgang);
- ◆ tijdens het nakijken van werk, afnemen van toetsen en op andere evaluatie-momenten (zoals (feedback)gesprekken met kinderen, de KVS-momenten met het kind en de evaluatie van interventies en/of handelingsplannen)

Interpreteert de gegevens:

- ◆ voert zo nodig (extra) kindgesprekken
- ◆ formuleert de onderwijsbehoefte (wat heeft dit kind op dit moment nodig)
- ◆ kan kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoefte clusteren

Plant en grijpt in:

- ◆ maakt een (individueel) plan van aanpak (o.a. wijziging in aanpak of instructie, inzet extra groepslesjes, maakt gebruik van hulpmiddelen en/of remediërend materiaal)
- ◆ stelt zo nodig in samenwerking met ib-er een individueel hulpplan op
- ◆ plant evt. collegiale consultatie met leerkracht/ ib-er
- ◆ plant zo nodig een extra overleg met ouders

Evalueert en stelt bij

- ◆ stelt de opbrengst van de gewijzigde aanpak vast (wel/ niet gewenste ontwikkeling op cognitief, motorisch of sociaal-emotioneel (gedrag) gebied)
- ◆ bepaalt vervolg stap: aanpak afdoende, doorzetten of wijzigen
- ◆ overlegt evt. tussentijds met ouders of schakelt ouders in
- ◆ gaat over tot opstellen aanvraag rt /nader onderzoek (altijd in overleg met ouders)

3.1.2. B. Leerlingenzorg en ondersteuning op schoolniveau

De interne leerlingenzorg op schoolniveau kenmerkt zich door een cyclisch proces van groeps- en kindbesprekingen. Daarnaast spreken wij ook van leerlingenzorg op schoolniveau op het moment dat de extra ondersteuning het klassenniveau overstijgt. Doel van de begeleiding en ondersteuning op schoolniveau is het kind bij de groep en in de klas te houden.

²² Hoewel de groeps- en kindbesprekingen worden ingezet voor de begeleiding op leerkrachtniveau, zijn zij in dit stuk (nog) onder gebracht bij de leerlingenzorg op schoolniveau.

²³ Voor een beschrijving zie o.a. 'Het Montessori Materiaal', 'Het Montessori Taalmateriaal', 'Geometrie'.

²⁴ Methode Kosmisch Onderwijs van Da Vinci; zie ook Schoolplan voor gebruik materialen en methodes.

Leerlingenzorg op schoolniveau bestaat uit onderstaande activiteiten:

- Groepsbesprekingen door de leerkracht en ib-er (deels gekoppeld aan toetsperiodes) om onderwijsbehoeften te verhelderen; deze groepsbesprekingen zijn vastgelegd in de jaarkalender. Aan de orde komen: pedagogisch klimaat, groepsdynamiek, leerrendement, didactisch handelen, ondersteuningsbehoefte groepsleerkracht.
- Kindbesprekingen door groepsleerkracht en ib-er; na groepsbespreking of zo nodig tussentijds (op initiatief leerkracht of ib-er). Onderwerp: onderwijs en ondersteuningsbehoeften individuele kinderen. Ib-er zorgt voor de verslaglegging.
- RT-besprekingen: na iedere vakantieperiode wordt door de rt-er en ib-er een nieuw rt-rooster opgesteld; ook wordt besproken wat het effect van de rt is geweest en de eventuele vervolgstap (zie protocol rt in bijlage).
- Zorgoverleg directie en ib-ers: hierin worden lopende zaken betreffende de zorg en ontwikkelingen binnen het passend onderwijs besproken.
- Verzamelen aanvullende gegevens voor het helder krijgen van de onderwijsbehoeftes, onder meer door: gesprek met ouders en ib/rt, observatie van ib-er of rt-er, intern handelingsgericht onderzoek (pedagogisch didactisch onderzoek), afnemen psychologisch onderzoek (intern) en/of aanvragen aanvullend onderzoek (extern)
- Voeren van gesprekken met ouders, groepsleerkracht en ib-er en/of directeur met het doel zorg te delen, aanvullende informatie te verzamelen of nader onderzoek te bespreken en/of plan van aanpak af te stemmen met de visie van de ouders.
- Opstellen OPP. Voor kinderen met een eigen leerlijn of arrangement wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld door de ib-er en leerkracht; in samenwerking met de ouders en onder verantwoordelijkheid van de ib-er. Het OPP wordt tussentijds met ouders geëvalueerd en jaarlijks bijgesteld (zie hoofdstuk 2 'ontwikkelingsperspectief').
- Opstellen Groeidocument: voor kinderen met een arrangement waarbij gedacht wordt aan een eventuele verwijzing naar het S(B)O, wordt in samenwerking met ouders het digitale Groei-document ingevuld.

3.1.3 C. Leerlingenzorg en ondersteuning op bovenschools niveau (en in samenwerking met externen)

Sinds de invoering van Passend Onderwijs zijn er minder contacten met het Samenwerkingsverband en is de samenwerking met de andere basisscholen van Esprit geïntensiveerd. In plaats van een adviseur passend onderwijs aan te stellen, zijn de directeuren en internbegeleiders van de Esprit-basisscholen gaan samenwerken en is er door de PO-scholen gezamenlijk beleid gemaakt op het gebied van Passend Onderwijs²⁵.

Naast samenwerking binnen Esprit, worden er contacten onderhouden met de scholen die vallen onder Centrum-West. Aan het wijkoverleg wordt deelgenomen door de directeuren, ib-ers en de ouder- en kindadviseurs van de betrokken scholen. Doel van het overleg is wijkgericht samen te werken, onder meer om te komen tot passende school/ ondersteuning voor ieder kind in de buurt.

Tot slot neemt onze school deel aan het IB-Netwerk van de BOVO-scholen; het netwerk is bedoeld voor scholing en overleg van de intern begeleiders en wordt geleid door een Adviseur Passend Onderwijs. Belangrijke informatie uit dit netwerk komt terug in de Directie/IB Esprit PO-bijeenkomsten.

²⁵ Zo werd het budget voor de extra ondersteuning aanvankelijk gezamenlijk beheerd en werd de aanvraag van arrangementen (met bijbehorende inzet van personele en financiële middelen) onderling besproken/ getoetst. Inmiddels is het budget grotendeels toegekend aan de afzonderlijke scholen en draagt iedere school circa 25% af ten behoeve van een solidariteitsfonds en een bovenschoolse inzet, voor bijvoorbeeld scholing.

Behalve de genoemde samenwerking tussen de scholen ten behoeve van Passend Onderwijs, wordt aan leerlingenzorg op bovenschools niveau vorm gegeven door:

Leerlingbespreking in het ZBO: het ZBO-team bestaat uit verschillende disciplines (psycholoog/orthopedagoog, ouder- en kindadviseur, schoolarts, leerplicht) en komt 5 à 6 keer per jaar bijeen. De ib-er stelt de agenda op en maakt de notulen; leerkrachten kunnen een kind via de ib aanmelden bij het ZBO (zie ook hoofdstuk 1 paragraaf 1.7).

Ouder- en kindadviseur: naast overleg in het ZBO hebben de ib-ers regelmatig ook tussentijds overleg (advies, afstemming). De ouder- en kindadviseur houdt wekelijks spreekuur op school voor ouders. Zij biedt ondersteuning bij opvoeding, maar kan ouders ook wijzen op aanbod Opvoedpoli en/of hulpverlening door externen.²⁶

Schoolarts: de schoolarts maakt deel uit van het ZBO. Los daarvan is er overleg n.a.v. het 5- en 10-jarigen onderzoek, onderzoek bij individuele leerlingen die door de school worden aangemeld (na toestemming ouders) en bij ongeoorloofd verzuim (door ziekte).

OKC/Opvoedpoli: ib-er/groepsleerkrachten worden ouders geïnformeerd over mogelijkheid voor opvoedingsondersteuning en het aanbod van cursussen voor kinderen (o.a. sociale vaardigheid, weerbaarheid, omgaan met scheiding). Het aanbod wordt in de nieuwsbrief van de school vermeld;

Begeleiding vanuit ABC-advies: vanuit de ABC-advies dienst is een GZ-psycholoog aan onze school verbonden; zij neemt ook deel aan het ZBO en kan ingezet worden bij aanvullend leerlingonderzoek, maar ook begeleiding leerkrachten, advies of scholing.

Directie/IB-overleg Esprit PO: 5 à 6 keer per jaar is er overleg tussen de directeuren en ib-ers van de basisscholen van Esprit. Hier wordt het beleid Passend Onderwijs met elkaar besproken en/of afgestemd. Aanvankelijk werden hier ook de arrangementen aangevraagd. Op dit moment is gekozen voor verantwoording achteraf, wel worden er regelmatig nog (individuele) casussen voorgelegd.

Overige externe contacten: voor het bieden van zorg en extra ondersteuning aan onze leerlingen heeft de school (soms alleen t.b.v. de begeleiding van een individueel kind) contact met:

- ◆ SEMMI Sport, Training & Therapie: cursus/ training op school of daarbuiten
- ◆ 'School is cool' coaches/ mentoren begeleiding kinderen groep 7 en 8 (en in het VO)
- ◆ Groei & Glunder: begeleiding/ coachen van kinderen met een arrangement op school
- ◆ Praktijk Minerva (onderzoek /rekeningspecialist)
- ◆ Logopediepraktijk Jordaan
- ◆ Kinderpraktijk Op Stap (ergotherapie)
- ◆ Sensomotorische integratie (fysiotherapie) Renee Freud
- ◆ MOC 't Kabouterhuis
- ◆ Jeugdbescherming, Samen Doen, Veilig Thuis,
- ◆ Willem Schrikker Groep, Leger des Heils Coodwillcentra Amsterdam
- ◆ Bascule, Altra en Spirit
- ◆ Enkele particuliere praktijken en speltherapeuten.

3.2 Verslaglegging en het kinddossier

Doel van de dossiervorming is het verzamelen en vastleggen van relevante gegevens over kinderen, zodat zij een ononderbroken ontwikkeling op hun eigen niveau kunnen doormaken. Iedere leerkracht heeft zijn eigen klassenadministratie (in Parnassys, ERIK (logboek) en in de klassenmap) en iedere leerling heeft een eigen dossier (deels in Parnassys en deels op

²⁶ Dat wat besproken wordt met de ouder- en kindadviseur is vertrouwelijk en wordt zonder toestemming van de ouders niet met de school besproken.

papier); het papieren kinddossier wordt bewaard in een afsluitbare kast in de orthotheek. Dit dossier bevat naast de aanmelding- en inschrijfformulieren, ook gespreksverslagen, observatie- en/of onderzoeksverslagen, OPP's, verklaringen van dyslexie /dyscalculie, etc. In Parnassys staan de NAW-gegevens van ouders en kind en worden de absenties bijgehouden, tevens bevat het notities, hulpplannen en toetsgegevens. Voor een overzicht van welke informatie in welk 'dossier' wordt genoteerd/bewaard, wordt verwezen naar de bijlage 'Afspraken ERIK/Parnassys'. Alle verslagen en notities (al dan niet digitaal) bevatten: een datum (dag, maand, jaar), naam van betrokkenen, naam verslaglegger. Het kinddossier is op afspraak en na overleg met directie/ib toegankelijk voor ouders. Informatie uit het dossier mag niet zonder toestemming van de ouders de school uit. Ook mag er zonder toestemming van de ouders geen informatie worden verstrekt aan derden.

Voor de verslaglegging en registratie van zorgverbreding op groepsniveau is de leerkracht verantwoordelijk. Van de oudergesprekken wordt een beknopt verslag gemaakt (voorzien van datum en gemaakte afspraken), ouders krijgen een kopie dit verslag mee en hen wordt gevraagd het gespreksverslag te ondertekenen. De verschillende formulieren (o.a. oudergespreksformulieren, antwoordformulieren van toetsen, observatie- en onderzoeksverslagen) maken zo lang het kind bij een leerkracht in de klas zit, (ook) deel uit van zijn/haar klassenadministratie. Gaat een kind naar een andere klas, dan worden de benodigde formulieren overgedragen aan de nieuwe groepsleerkracht en de overige formulieren/documenten worden door de (oude) leerkracht in het kinddossier (in de dossierkast) gestopt.

Voor de verslaglegging op (boven)schoolsniveau is de intern begeleider verantwoordelijk. De lb-er doet verslag van de groeps- en kindbesprekingen; in dit verslag staan de gemaakte afspraken tussen leerkracht en ib-er (wie onderneemt welke actie). Heeft de ib-er (of rt-er) tussentijds contact met bijvoorbeeld ouders, onderzoekers of hulpverleners dan maakt hij/zij hiervan een notitie in Parnassys. De ib-er 'beheert' de verslagen vanuit de RT/NT2, de extra leesondersteuning, het OPP en de verslagen van begeleiding door externen (begeleidingsplannen en evaluaties). Daarnaast draagt de ib-er zorg voor de notulen van het ZBO.

3.3 Protocol en begeleiding bij dyslexie / dyscalculie

Op onze school wordt gewerkt aan de hand van het Protocol Leesproblemen en Dyslexie. Signalering start al in de onderbouw. Kinderen die op de herfstsignalering 'uitvallen' krijgen extra leesbegeleiding; evenals de kinderen (de zwakke lezers) die op de DMT een D of E-score hebben en/of onvoldoende scores op andere toetsen voor technisch lezen zoals de Avi-toets. Voor de extra leesbegeleiding maken wij gebruik van de verschillende methodes en werkvormen, waaronder 'Ralfi-lezen en het programma BOUW! Bij kinderen met dyslexie zet de leerkracht (naar behoefte van het kind) verschillende compenserende en/of dispenserende maatregelen in; ook kan gebruik gemaakt worden van Kurtzweil. Op het moment dat er dyslexie is vastgesteld, worden niet alle toetsen voor technisch lezen meer afgenomen; deze kinderen worden gevolgd met de DMT en AVI-toets. Voor de begeleiding van zwakke lezers en kinderen met (het vermoeden van) dyslexie, wordt verwezen naar het dyslexieprotocol van de school.

Kinderen waarbij een vermoeden van dyscalculie bestaat (kinderen die lage scores op toetsen en de tempotests, hardnekkig blijven tellen, weinig getalbegrip tonen en/of veel rekenfouten maken), kunnen op school worden onderzocht en begeleid door onze orthopedagoog en rt-er. Deze kinderen krijgen vaak meerdere periodes rt (zo nodig 6 maanden), waardoor eventuele hardnekkigheid van de rekenproblemen kan worden vastgesteld. Bij een vermoeden van dyscalculie krijgen kinderen huiswerk mee om de sommen thuis te herhalen en in te oefenen. Deze kinderen krijgen een aangepast programma, waarbij de focus ligt op automatiseren van rekenfeiten en procedures en het vergroten van getalbegrip. Er wordt naast het

Montessorimateriaal gebruik gemaakt van remediërende methodes en programma's, zoals Maatwerk, RekenSprint, Rekeningtuin en verschillende soorten rekenbladen en oefenboekjes. Op het moment dat dyscalculie is gediagnosticeerd adviseren wij ouders het kind extern te laten behandelen/ begeleiden door een specialist. De ib-er en/of rt-er heeft één keer per 3 maanden (of vaker indien gewenst) contact met de externe behandelaar. Als een kind een dyscalculie verklaring heeft, kan in de klas gebruik gemaakt worden van verschillende compenserende en/of dispenserende maatregelen, zoals het gebruik van een tafelkaart en opzoekboekje. Wij streven ernaar de kinderen met dyscalculie met een zo hoog mogelijk rekenniveau uit te laten stromen maar leggen bij de kinderen waarbij de problemen erg hardnekkig zijn de nadruk op het functioneel rekenen zoals het leren klokkijken, geldrekenen, werken met maten en cijferen. Voor de begeleiding van zwakke lezers en kinderen met (het vermoeden van) dyscalculie, wordt verwezen naar het dyscalculieprotocol van de school.

3.4 Protocol (hoog)begaafdheid: visie en beleid hoog- en meerbegaafdheid

De visie en aanpak binnen het montessorionderwijs biedt volop mogelijkheden voor het begeleiden van hoog- en meerbegaafde kinderen; immers binnen ons onderwijs staan de individuele onderwijsbehoefte van kinderen centraal en wordt er gedifferentieerd naar tempo, niveau, talent en manier van leren. Op onze school willen we ieder kind de kans geven op zijn of haar eigen ontwikkelingsproces. Op verschillende ontwikkelingsgebieden wordt ingezet op de voor het kind maximaal haalbare ontwikkeling. De aanpak/ begeleiding van hoog- en meerbegaafde kinderen vormt hierop op zich geen uitzondering en past in die zin goed binnen ons onderwijssysteem. Vanuit die visie hebben wij op school geen plusgroep of plusklas. Wel hebben wij op school een training/workshop voor kinderen die extra uitdaging kunnen gebruiken (het 'Werklab')²⁷. Binnen het Werklab wordt aandacht besteed aan het 'leren leren', het herkennen van en omgaan met een fixed/ grow mindset en aan zelfreflectie.

Dit alles wil echter niet zeggen dat hoog- en meerbegaafde kinderen zich altijd probleemloos ontwikkelen en dat er soms niet (veel) meer nodig is om hoog- en meerbegaafde kinderen voldoende uit te dagen, te stimuleren en te motiveren. Op dit moment is het protocol Hoogbegaafdheid nog in ontwikkeling; het vormt een speerpunt voor de komende periode (zie School Ondersteuningsprofiel). Op het moment dat sneller doorstromen wordt overwogen, maken we gebruik van de Versnellingswenselijkheidslijst

Op dit moment beslaat de aanpak van hoog- en meerbegaafdheid het volgende:

- ◆ Verzamelen gegevens/ screening via Sidi-R bij aanmelding of tussentijds als dat volgens school of ouders wenselijk is/ nodig lijkt.
- ◆ Uitvoeren intelligentieonderzoek (alleen) op het moment dat de hoog- of meerbegaafdheid tot leer- en/of ontwikkelingsproblemen leidt.
- ◆ Advies en consultatie van hoogbegaafdheidsdeskundigen (veelal tbv de begeleiding van individuele kinderen op school) en overleg en advies met de DNKRS.²⁸
- ◆ Inzet van extra materiaal/ leerstof (o.a. verdiepingsopdrachten), zoals opdrachten uit de Vooruit-map, Breinbrekers, Bolleboos rekenen/wiskunde of andere Plus-boekjes en spellen als: Tridio, Qwirkle, KWINK, Kinder kwaliteitspel, Babbelspel, Logan Stones
- ◆ Uitbreiding en/of frequenter uitvoeren van spreekbeurten, (boek)presentaties, werkstukken, KOO-opdrachten
- ◆ Extra vak/taal afhankelijk van leerkrachtmogelijkheden; soms ook volgen kinderen buiten school een extra vak (zoals Chinees) en wordt het huiswerk daarvan op school gemaakt.
- ◆ Het samenwerken tussen hoog- en meerbegaafde kinderen uit verschillende klassen (in duo's of binnen Werklab.

²⁷ Het Werklab komt 1 x per week een dagdeel bijeen; veelal bestaat de training uit 10 bijeenkomsten.

²⁸ Sinds vorig schooljaar volgen enkele kinderen van onze school een training/ cursus bij de DNKRS en voor volgend schooljaar wordt een training/ workshop voor het team gepland. Ook wordt overwogen de DNKRS intern een kind-training te laten verzorgen voor faalangstige hoog- en meerbegaafde kinderen.

3.5 Begeleiding vanuit een arrangement Passend Onderwijs

Met de ingang van het Passend Onderwijs wordt een onderscheid gemaakt tussen basis-en extra ondersteuning. Onder basisondersteuning valt het geheel aan preventieve en lichte interventies die planmatig, binnen de ondersteuningsstructuur van de school plaatsvinden, nog zonder specifiek arrangement en/of ontwikkelingsperspectief(plan). Hieronder valt ondersteuning vanuit de RT/ NT2, begeleiding in de klas van kinderen met leerproblemen en/of (vermoeden) van dyslexie /dyscalculie/ begaafdheid. Is er meer ondersteuning nodig dan er bij ons op school vanuit de basisondersteuning kan worden geboden, dan kan tot een arrangement passend onderwijs worden besloten. Dit besluit ligt op schoolniveau bij de ib-ers en directie. De basisscholen binnen Esprit hebben met het bestuur afgesproken dat 75% van het budget voor extra ondersteuning direct naar onze school gaat; de overige 25% wordt 'beheert' door de PO-scholen van Esprit in een gezamenlijk solidariteitsfonds. De arrangementen worden zo nodig voorbesproken in het Directie/IB-overleg Esprit PO .

Procedures rond het arrangeren

Wanneer een kind extra en/of structurele ondersteuning nodig heeft, wordt onder begeleiding van de intern begeleider en in nauw overleg met leerkracht en ouders een arrangement opgesteld (ondersteuningsaanbod, doelen, organisatie en in te zetten middelen). Bij individuele arrangementen zal het kind veelal vooraf in het ZBO besproken zijn en/of nader zijn onderzocht; soms is ook de Ouder- en Kindadviseur betrokken. Voor een kind dat begeleid gaat worden vanuit een arrangement Passend Onderwijs, stellen ib-er en leerkracht altijd een OPP op (volgens een vast format); ouders en directeur ondertekenen het OPP.

De volgens het arrangement beschreven extra ondersteuning wordt tenminste 2 x per jaar met ouders, leerkracht en andere betrokken geëvalueerd en eventueel bijgesteld. Dit gebeurt onder begeleiding/ verantwoordelijkheid van de interne begeleider.

Bij ons op school kennen verschillende soorten arrangementen:

- Individuele arrangementen: extra ondersteuning voor het kind (binnen en/of buiten de groep door internen) onder begeleiding van IB/RT en/of begeleiding door externen (zoals ambulante begeleider Cluster 2, begeleider Groei en Glunder, ergotherapeut, zorgstudent)
- Groepsarrangementen: bij meerdere kinderen met dezelfde problematiek of ondersteuningsbehoeften
- Meer handen in de klas: ondersteuning van de leerkracht door onderwijsassistent, waarmee de leerkracht tijd/ruimte krijgt voor de begeleiding van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.

Begeleiding vanuit een Arrangementen Passend onderwijs kan kort (minimaal 3 maanden) of lang (meerdere jaren) duren. We spreken van een arrangement als er meer nodig is dan 1 hulp en/of RT-moment (van 30 minuten per week) of als de wekelijkse ondersteuning van structurele aard (meer dan 3 tot 6 maanden). Op het moment dat verwacht wordt dat het kind mogelijk uit zal stromen naar een vorm van speciaal onderwijs (S(B)O of V(SO)), wordt in plaats van het OPP een Groeidocument opgesteld volgens het format van ons Samenwerkingsverband.

Bij een arrangement op het gebied van taal/spraak wordt ondersteuning aangevraagd bij Kentalis/Viertaal. De benodigde informatie en onderbouwing voor deze aanvraag wordt in samenwerking met (en meestal ook op advies van) de logopedist, leerkracht en ouders, door de ib-er verzameld en in kaart gebracht. Als de aanvraag is gedaan, volgt een procedure waarbij de trajectbegeleider het betreffende kind op school komt observeren en advies naar haar team uitbrengt. Als er een arrangement wordt toegekend, komt er in de meeste gevallen een Ambulant Begeleider op school met het kind werken. Er wordt in samenwerking met de AB-er, de leerkracht en de ib-er een OPP opgesteld. Dit wordt elk half jaar

geëvalueerd en bijgesteld. Een arrangement wordt in de regel voor 1 à 1,5 schooljaar toegekend, waarna opnieuw wordt bekeken of de ondersteuning voldoende is, aangepast moet worden of kan stoppen.

Aan het besluit al dan niet een arrangement passend onderwijs in te zetten, liggen verschillende overwegingen ten grondslag; niet alleen de ondersteuningsbehoeften van het individuele kind spelen een rol, ook de mogelijkheden/ervaring of ondersteuningsbehoefte van de leerkracht spelen een rol; evenals die van de groep. De uiteindelijke beslissing wordt door de directeur, op advies van het zorgteam, genomen.

3.5 Verwijzing en advies

Binnen het Passend Onderwijs dienen wij de kinderen op school zo optimaal mogelijk te begeleiden. Soms komt het echter voor dat het voor de ontwikkeling van een kind beter lijkt, het kind te verwijzen naar een andere school. Ook komt het voor dat ouders (gaan) twijfelen aan de geschiktheid van hun kind voor Montessorionderwijs en in een enkel geval kiezen ouders van hoogbegaafde kinderen toch liever voor een school met een specifiek voor deze kinderen opgezette aanpak/ begeleiding (zoals Leonardo onderwijs).

Wanneer een verwijzing wordt overwogen, gebeurt dit in nauw overleg met de ouders. Veelal zal ook extern advies worden ingewonnen, bijvoorbeeld via het ZBO, het Samenwerkingsverband en/of instanties waarmee al wordt samenwerkt voor de begeleiding van het kind op school. Er vinden verwijzingen plaats naar:

- reguliere (niet-montessori)scholen in de buurt;
- het speciaal (basis)onderwijs: SBO en SO

De volgende factoren spelen een rol bij verwijzing naar een andere school of andere vorm van onderwijs:

- Is het (nog) in het belang van het kind om bij ons op school te blijven (leerrendement, sociaal-emotionele ontwikkeling, aansluiting bij andere kinderen, etc)?
- Hoe staat het met het belang van de andere kinderen op school/ de groep (kan de school het kind goed genoeg opvangen/ hoe functioneert de groep waarin het kind zit)?
- Is de school in staat het kind de juiste zorg/ ondersteuning te bieden?

TLV-aanvraag

Voor een verwijzing naar het S(B)O en SO zijn binnen het Samenwerkingsverband primair onderwijs Amsterdam-Diemen vaste procedures ontwikkeld²⁹. School en ouders vragen in dat geval advies door het aanvragen van een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV). De ib-er bewaakt het proces en houdt het tijdsplan nauwlettend in de gaten. Verwijzing naar het SO of SBO komen bij ons op school weinig voor (zie Schoolondersteuningsprofiel). Wij streven er als montessorischool naar zo veel mogelijk kinderen passend onderwijs te bieden. De aanpak en werkwijze binnen het montessorionderwijs leent zich daar immers bij uitstek voor. Echter, begeleiding binnen een montessoriklas moet haalbaar zijn; een montessoriklas kent meer prikkels dan die in het reguliere onderwijs, kent een grotere vrijheid en doet een beroep op meer eigen verantwoordelijkheid. Kan een kind ook tijdens de vrije werkperiodes voldoende worden begeleid en ondersteund? De grenzen aan zorg worden bereikt wanneer:

- een kind, ondanks extra hulp/ ondersteuning, niet goed kan functioneren, het kind daardoor te weinig tot werken/ leren komt en de ontwikkeling van het kind stagneert;
- de zorg aan een kind ten koste gaat van de begeleiding aan andere kinderen en/of een te grote belasting vormt voor de leerkracht/ het team.

In het Schoolondersteuningsprofiel staan voor onze school de 'grenzen aan zorg' beschreven

²⁹ Zie www.swvamsterdamdiemen.nl

3.8 (Terug) plaatsing van kinderen vanuit SBO of Rec-school

Wij kennen weinig verwijzingen naar het SBO en het SO; ook van 'terugplaatsing' is nu nog nauwelijks sprake. Voor het (terug)plaatsen van kinderen uit het SBO en SO gelden dezelfde procedures als die voor de aanname van kinderen met een S(B)O-indicatie.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Taken en verantwoordelijkheden binnen zorgstructuur
- Bijlage 2: Aanmeldingsformulier RT, standaard brieven RT, afspraken RT
- Bijlage 3: Toetskalender en uitgangspunten toetsgebruik
- Bijlage 4: KVS- gespreksformulier, Oudergespreksformulier
- Bijlage 5: Afspraken ERIK/ Parnassys
- Bijlage 6: Formulier voorlopig basisschooladvies (groep 7)
- Bijlage 7: De rondgang
- Bijlage 8: Handelingsgericht werken (HGW)

Taken en verantwoordelijkheden binnen de zorgstructuur

Taken en verantwoordelijkheid directie

Eindverantwoordelijk voor de kwaliteitszorg en ondersteuning binnen de school
Stimuleert nascholing op het gebied van specifieke leerlingenzorg
Heeft tweewekelijks overleg met de ib-er.
Onderhandelt en sluit contracten af met externe (zorg) instanties
Laat zich informeren door ib, zorgteam, leerkrachten en geeft gevraagd en ongevraagd advies.

Taken en verantwoordelijkheden intern begeleider

Het begeleiden, ondersteunen en adviseren van leerkrachten
Het uitvoeren van klassenbezoeken + (laten) observeren van kinderen
Het voeren en voorbereiden van groepsbesprekingen en kindbesprekingen
Het (laten) afnemen van pedagogisch-didactisch onderzoek
Gesprekken met leerkrachten, ouders, instanties
Overleg met rt-ers, zorgteam en externe instanties
Coördinatie van ondersteuning geboden door leerkrachten, rt-ers, taak-leerkrachten, leesbegeleiders en externe deskundigen
Ondersteuning bij het maken van handelingsplannen + opstellen OPP's (en GHP)
Opstellen agenda en voorzitten ZBO
Het begeleiden van kinderen naar het S(B)O
Overleg en aanvraag advies Via Amsterdam
Coördineren en bewaken tijdspad aanvraag LGF
Deelname aan het netwerk van ib-ers (Samenwerkingsverband Zuid)
Deelname overleg Wijkgericht Samenwerken
Leerkrachten wegwijs maken in Parnassys
Opstellen toetskalender en jaarkalender
Controleren invoer (toets)gegevens in Parnassys
Stapsgewijs digitaliseren kinddossier
Analysen toetsgegevens + maken trendanalyses
Informeren van directie over toetsresultaten
Bestellen (remediërende) materialen in overleg met rt-ers
Opstellen en evalueren van Ondersteuningplan

Taken en verantwoordelijkheden van de leerkracht

Het begeleiden van de pedagogisch didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen + het inspelen op de onderwijsbehoeften van kinderen
Observeren van kinderen tijdens werk/ spel
Signaleren en begeleiden van kinderen die extra ondersteuning nodig hebben
Bijhouden KVS-ontwikkelingslijnen
Informeren van ouders over de ontwikkeling van hun kind + vastleggen afspraken
Vorbereiden en voeren groeps- en kindbesprekingen
Tussentijds inschakelen van ib-er voor nader overleg
Opstellen, uitvoeren en evalueren van handelingsplannen
Het afnemen van toetsen en invoeren van de resultaten in Parnassys
Analyse van toetsresultaten
Zorgdragen voor de overdracht naar andere groep/ bouw of andere school (OKR-opstellen)
Gesprekken met andere leerkrachten, rt, ouders, externe instanties

Taken rugzakbegeleiders (rt-ers)

Begeleiden van de kinderen met een 'rugzak', d.w.z. ondersteunen van /doorgaan op het werk uit de klas, (evt.) inzicht bieden, oefenen en inslijpen van afspraken en gewoontes in de klas, verzorgen van individuele lessen, observeren en signaleren van voortgang, verslaglegging voor intern gebruik, opstellen, uitvoeren, evalueren van handelingsplannen
Contact onderhouden met groepsleerkracht, ab-ers, ib-er en ouders.

Afspraken rond remedial teaching.

Om een zo goed mogelijke afstemming te bewerkstelligen leerkracht, remedial teacher en ouders, zijn de volgende afspraken gemaakt:

- ◆ de leerkracht bespreekt de rt-aanvraag vooraf met de ouders;
- ◆ de rt-er zet handelingsplannen, (onderzoeks)bevindingen e.d. in Parnassys en laat de leerkracht weten dat de gegevens in het systeem opgenomen zijn;
- ◆ de rt-er zorgt dat de leerkracht weet welke afspraken er met het kind zijn gemaakt (t.a.v. werk in de klas en/of werk voor mee naar huis);
- ◆ de leerkracht begeleidt het rt-werk voor in de klas (zorgt dat het gemaakt wordt);
- ◆ na een rt-periode koppelt de leerkracht de rt-evaluatie terug naar de ouders;
- ◆ de rt-er en de leerkracht nemen de adviezen n.a.v. een rt-periode samen door (mondeling of via de mail).
- ◆ tenminste één keer per jaar staat de afstemming tussen rt/ groepsleerkracht op de agenda van het zorgteam en worden leerkrachten uitgenodigd om met het zorgteam te brainstormen over de afstemming van de zorg en de onderlinge samenwerking.



Aanmeldingsformulier voor de R.T.

Informatie over het kind

Naam leerling: Geboortedatum: Groep:

Dit formulier is ingevuld door:

Datum van invullen:

Schoolwisselingen ja nee

Zo ja: graag reden van schoolwisseling

Schoolverzuim: normaal veel

toelichting:

Reden van aanmelding:

Geef hier een korte impressie van het kind:

.....
.....
.....
.....
.....

Wat is het probleem en wat gaat juist goed?

.....
.....
.....
.....
.....

Wanneer heb je de leer- of werkhoudingsproblemen voor het eerst gesignaleerd?

.....
.....

bij werkhoudingsproblemen: wanneer kan het kind wel goed werken?

.....
.....

Welke hulp is er tot nu toe geweest?

.....
.....
.....
.....

Wat was het resultaat ervan? Wat werkte wel en niet en waarom?

.....
.....
.....
.....
.....

Achtergrondinformatie

Laatste relevante toetsgegevens

.....
.....
.....

Waarom zijn deze problemen er, wat zie je als verklaring?

- het komt omdat het kind:
.....
- het komt omdat de groep:
.....
- het komt omdat het gezin of de ouders:
.....
- het komt omdat ik :
.....
- het komt omdat :
.....

Wat is positief aan het kind?

.....
.....
.....
.....

Is het probleem met de ouders besproken en zo ja, wat vinden zij er van?

.....
.....
.....

Hulpvraag

Wat voor hulp wil je? Wat verwacht je van de hulp?

.....
.....
.....
.....

Bedankt voor het invullen



Amsterdam,

Aan de ouders/verzorgers van

Op verzoek van de groepsleerkracht en in overleg met de intern begeleider krijgt uw kind de komende periode van t/m extra ondersteuning oftewel remedial teaching op het gebied van

Deze remedial teaching (r.t.) vindt in en/of buiten de klas plaats en wordt gegeven door

De eerste keer wordt, indien nodig, een onderzoekje gedaan. Daarna wordt een handelingsplan opgesteld. Vervolgens krijgt uw kind ongeveer 30 minuten extra ondersteuning op dag. In de klas oefent uw kind verder met de aangeboden stof en soms krijgt het ook huiswerk mee.

De r.t. wordt gegeven in blokken van 6 tot 8 weken. Daarna wordt met de leerkracht geëvalueerd hoe het met uw kind gaat en hoeveel profijt het heeft gehad van de extra ondersteuning. Soms wordt besloten nog een periode r.t. te geven. Een kind krijgt echter nooit langer dan twee periodes aansluitend r.t.

Met vragen over de r.t. of deze brief, kunt u contact opnemen met de leerkracht van uw kind.

Met vriendelijke groet, namens het zorgteam

Nelleke Hofstra (intern begeleider onder- en middenbouw)
Hagar Beerends (intern begeleider bovenbouw)



Amsterdam,

Aan de ouders/verzorgers van

De afgelopen periode heeft uw kind extra ondersteuning (remedial teaching) gekregen op het gebied van

.....

De extra ondersteuning

- heeft tot voldoende resultaat geleid en wordt beëindigd
- krijgt een vervolg, de komende periode
- heeft niet tot voldoende resultaat geleid

Het effect van de extra ondersteuning

- geeft aanleiding tot een tussentijds gesprek met de leerkracht voorstel : opom
- geeft geen aanleiding tot een extra gesprek en kan tijdens het halfjaarlijks 'mapgesprek' worden toegelicht.

Indien u naar aanleiding van deze brief vragen heeft, kunt u contact opnemen met de leerkracht van uw kind.

Vriendelijke groet, namens het zorgteam

Nelleke Hofstra (intern begeleider onder- en middenbouw)
Hagar Beerends (intern begeleider bovenbouw)

en de groepsleerkracht,



Amsterdam,

Aan de ouders van

Beste ouders,

In overleg met de leerkracht krijgt uw kind de komende periode extra ondersteuning op het gebied van lezen. Dat betekent dat uw kind (ook) gaat lezen met een 'leesouder'. De leesouder komt 1 x per week circa 20 minuten met uw kind lezen en onderhoudt contact met de leerkracht en de intern begeleiders.

Voor de meeste kinderen maken wij gebruik van leesbladen uit de DMT-oefenmap (Pravoo/ Luc Koning). De kinderen oefenen 1 x per week met de leesouder en vervolgens dagelijks in de klas. Het gaat om het herhaald lezen van woordrijen en korte teksten, waardoor uw kind steeds nauwkeuriger en/of sneller leert lezen. Sommige kinderen volgen al een ander leesprogramma (zoals BOUW), voor die kinderen vormt het lezen met de leesouder een waardevol extra leesmoment. Deze kinderen lezen vaak uit een eigen lees- en/of werkboek.

Indien u vragen heeft over de extra leesbegeleiding of over deze brief dan kunt u contact opnemen met de leerkracht van uw kind of met de intern begeleiders.

Vriendelijke groet,

Hagar Beerends en Nelleke Hofstra, intern begeleiders

Per email bereikbaar via: h.beerends@eilanden.espritscholen.nl

Het volgen van de ontwikkeling van uw kind(eren) bij ons op school

Op een montessorischool werken de kinderen zo veel mogelijk in eigen tempo en op hun eigen niveau. Om de ontwikkeling van de kinderen zo goed mogelijk te volgen en in beeld te brengen hebben wij op school ons eigen kindvolgsysteem (KVS). De ontwikkelingslijnen (taal, rekenen en motoriek) maken daar deel van uit en zijn gebaseerd op observaties van de groepsleerkrachten, op leerstof gebonden toetsen en op landelijk genormeerde toetsen.

De groepsleerkracht observeert dagelijks in de klas het ziet hoe het kind werkt, waarmee en waaraan het kind werkt en houdt de vorderingen bij in zijn/haar groepsadministratie. Het toetsen aan de hand van het montessorimateriaal en aan de hand van andere leermiddelen of lesstof, gebeurt zo veel mogelijk individueel en op het moment dat het kind er aan toe is. Het kind staat steeds centraal, dat wil zeggen dat wij allereerst geïnteresseerd zijn in de individuele ontwikkeling (groei) van het kind. Hoe het kind presteert ten opzichte van de groep is in eerste instantie minder relevant.

Toelichting gebruik landelijk genormeerde toetsen

Op onze school wordt er ook op een aantal vaste momenten getoetst (zie toetskalender). Zo nemen we op dit moment bij alle kinderen vanaf groep 3 tenminste één keer per een jaar een aantal Cito/SVT toetsen af. Het betreft toetsen voor rekenen, technisch lezen, begrijpend lezen en spelling. Wij gebruiken dus naast onze eigen observaties en signalering, ook landelijk genormeerde (Cito/SVT) toetsen. Deze toetsen leveren extra informatie over het niveau van het kind, maar zijn binnen onze visie niet leidend. Het kan voorkomen dat de leerkracht het niveau van uw kind hoger/lager inschat dan op grond van toetsscores verwacht mag worden. Aangezien de kinderen een individuele (leer)route volgen, komt de stof die is aangeboden niet altijd één-op-één overeen met de stof die op dat moment wordt getoetst. Voor het volgen van de individuele ontwikkeling vormt de interpretatie van toetsscores door de leerkracht een wezenlijk onderdeel.

Uitleg niveauaanduiding Cito toetsen

Tijdens de halfjaarlijkse oudergesprekken komen verschillende onderwerpen ter sprake (zie praatpapier). Ook krijgt u te horen wat de resultaten zijn van de laatste toetsen die zijn afgenomen. Bij landelijk genormeerde toetsen wordt veelal een vaste niveau-aanduidingen gebruikt, zoals A t/m E. Sommige toetsen werken met DLE-scores; hierbij wordt het beheersingsniveau uitgedrukt in het aantal maanden genoten onderwijs (DLE staat voor Didactische Leeftijds-Equivalenten).

Bij de aanduiding A t/m E staat A voor de 25% hoogst scorende leerlingen en E voor de 10% laagst scorende leerlingen op een toets. De nieuwste toetsen werken veelal met de niveaus I tot en met V. Onderstaande tabel laat zien hoe de scores over de niveaus zijn verdeeld.

Niveau- aanduidingen
A: de 25% hoogst scorende leerlingen
B: de 25% leerlingen die net of ruim boven het landelijk gemiddelde scoren
C: de 25% leerlingen die net of ruim onder het landelijk gemiddelde scoren
D: de 15% leerlingen die ruim onder het landelijk gemiddelde scoren
E: de 10% laagst scorende leerlingen

Niveau- aanduidingen
I : 20% , de groep ver boven het gemiddelde
II: 20% , de groep boven het landelijk gemiddelde
III: 20%, de gemiddelde groep leerlingen
IV: 20%, de groep onder het landelijk gemiddelde
V: 20%, de groep ver onder het gemiddeld

Kinderen met een D of een E-score en kinderen met een stagnerende ontwikkeling of tegenvallende resultaten krijgen extra oefenstof en/of begeleiding en worden extra getoetst.

Toetskalender

Maand	Spelling	Technisch lezen	Begrijpend lezen	Rekenen	Studievaardigheden
September		AVI-toets DMT zwakke lezers groep 4 t/m 8			
Oktober				TTA groep 6	
November		Herfstsignalering Groep 3		TTA groep 4 TTA groep 7	
December				TTA groep 8	
Januari	Cito/SVT SP gr 3 t/m 8	Cito TL gr 4 t/m 7 DMT groep 3	Cito/SVT BL gr 3 t/m 8	Cito Rek. gr 3 t/m 8	Cito SV gr 8
Februari				TTA groep 5	
Maart				TTA groep 3	
April				TTA groep 6	
Mei					
April				TTA groep 4	
Mei				TTA groep 5 TTA groep 7	
Juni	Cito/SVT SP gr 3 t/m 7	Cito TL gr. 4 t/m 7 DMT groep 3	Cito/SVT BL gr. 3 t/m 7	Cito Rek. gr. 3 t/m 7	Cito SV gr. 7

De TTA (TempoTest Automatiseren) wordt afgenomen op het moment dat de ontwikkelingslijnen worden ingevuld en dat gebeurt 2 x per jaar.

Bij kinderen die onvoldoende scores op de Cito-toets Technisch Lezen (de D- en E-scores) worden als aanvulling ook de AVI-toetsen afgenomen. Blijkt een kind dan toch niet op niveau te lezen dan worden ook DMT's afgenomen (Drie-Minuten-Test). Zwakke lezers worden gevolgd overeenkomstig het dyslexie-protocol; deze kinderen worden soms ook vaker getoetst op spelling (PI-dicee).

* Herhalingstoetsen juni: Voor de groepen 3 t/m 6 geldt dat een herhaling van de cito-toetsen in juni alleen plaats vindt bij D- en E-scores en bij kinderen met een stagnerende ontwikkeling of tegenvallende resultaten. Ook kinderen uit groep 7 die in januari zwak gescoord hebben op Begrijpend lezen, maken de toets opnieuw.

Extra toetsen eind groep 7: alle kinderen worden i.v.m. de indicatie van het voorlopig schooladvies VO extra getoetst op rekenen, spelling en technisch lezen. Daarnaast krijgen deze kinderen ook een toets voor Werkwoordspelling en voor Studievaardigheden (SV).



Naam:

Uitleg bolletjes:

Schooljaar :

Gesprek: 1 / 2

Ingevuld door:

nauwelijks
van
toepassinghelemaal
van
toepassing

0 0 0 0 0

Aanwezig tijdens gesprek:

Datum:

Werkhouding en leervaardigheden

Taakgerichtheid:		Zelfstandigheid:	
Kan zich aan opdracht houden	0 0 0 0 0	Stelt zich onafhankelijk op	0 0 0 0 0
Heeft weinig aansporing nodig	0 0 0 0 0	Bedenkt zelf oplossingen	0 0 0 0 0
Is kritisch t.o.v. eigen werk	0 0 0 0 0	Werkkeuze:	
Werkt secuur / systematisch	0 0 0 0 0	Kiest gevarieerd	0 0 0 0 0
Concentratie:		Kiest zelfstandig	0 0 0 0 0
Heeft lange spanningsboog	0 0 0 0 0	Kiest werk op niveau	0 0 0 0 0
Kan zich goed concentreren	0 0 0 0 0	Tempo en doorzettingsvermogen:	
Heeft rust binnen het werken	0 0 0 0 0	Werkt snel	0 0 0 0 0
Werkt zorgvuldig	0 0 0 0 0	Werkt gestaag door	0 0 0 0 0
Motivatie:		Is volhardend	0 0 0 0 0
Werkt vanuit intrinsieke motivatie	0 0 0 0 0	Verzorging:	
Vraagt om lesjes	0 0 0 0 0	Heeft zorg voor eigen werk	0 0 0 0 0
Toont ambities	0 0 0 0 0	Heeft zorg voor materiaal	0 0 0 0 0
Leesmotivatie	0 0 0 0 0	Heeft zorg voor omgeving	0 0 0 0 0
Geheugen:		Samenwerken:	
Pikt de stof snel op	0 0 0 0 0	Kan goed samenwerken	0 0 0 0 0
Weinig herhaling nodig	0 0 0 0 0	Werkt veel samen met anderen	0 0 0 0 0

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Omgang en contact met andere kinderen:		Omgang met regels en gedrag in de groep:	
Legt uit zichzelf makkelijk contact	0 0 0 0 0	Kan zich aan de afspraken houden	0 0 0 0 0
Kan voor zichzelf opkomen	0 0 0 0 0	Stelt zich tolerant / flexibel op	0 0 0 0 0
Is afwachtend / volzaam	0 0 0 0 0	Heeft een goede luisterhouding	0 0 0 0 0
Komt weinig in conflict	0 0 0 0 0	Sociaal taalgebruik:	
Is behulpzaam	0 0 0 0 0	Legt zijn gevoel aan bekende leeftijdsgenoot uit	0 0 0 0 0
Luistert naar mening van anderen	0 0 0 0 0	Let op gespreksregels	0 0 0 0 0
Omgang en contact met volwassene(n):		Is in staat om in een gesprek te redeneren, concluderen en te vergelijken	0 0 0 0 0
Is open / vertelt uit zichzelf	0 0 0 0 0	Stimuleert een medeleerling tot interactie	0 0 0 0 0
Is goed aanspreekbaar/opvoedbaar	0 0 0 0 0	Zelfbeeld en zelfvertrouwen:	
Weet hulp te vragen als dat nodig is	0 0 0 0 0	Heeft goed inzicht in eigen mogelijkheden	0 0 0 0 0
Vraagt weinig aandacht / bevestiging	0 0 0 0 0	Is niet bang om fouten te maken	0 0 0 0 0
		Heeft voldoende zelfvertrouwen	0 0 0 0 0

Extra zorg in of buiten de klas (RT)

Specifiek voor kinderen uit de OB

Omgang en contact met andere kinderen:		Sociaal taalgebruik:	
Geeft instructie aan ander kind (spelletje, lesje, regels).	0 0 0 0 0	Sluit aan bij gespreksonderwerp	0 0 0 0 0
		Drukt gevoelens of mening op een voor onbekende(n) begrijpelijke wijze uit	0 0 0 0 0
Omgang en contact met volwassene(n):		Houdt zich aan gespreksregels in de klas (op beurt wachten, ander laten uitpraten)	0 0 0 0 0
75-90% vd spraak is verstaanbaar	0 0 0 0 0		
90% vd spraak is goed verstaanbaar	0 0 0 0 0		

Verloop van gesprek**Afspraken****Handtekening ouders****(eventueel) datum vervolgesprek**

--	--

Gespreksformulier KVS Montessorischool De Eilanden

MB/BB

Naam: _____
 Schooljaar : _____ Gesprek: 1 / 2

Uitleg bolletjes:

nauwelijks van toepassing	helemaal van toepassing
0 0 0 0 0	0 0 0 0 0

Ingevuld door: _____
 Aanwezig tijdens gesprek: _____

Datum: _____

Werkhouding en leervaardigheden

<p>Taakgerichtheid: Kan zich aan opdracht houden 0 0 0 0 0 Heeft weinig aansporing nodig 0 0 0 0 0 Is kritisch t.o.v. eigen werk 0 0 0 0 0 Werkt secuur / systematisch 0 0 0 0 0</p> <p>Concentratie: Heeft lange spanningsboog 0 0 0 0 0 Kan zich goed concentreren 0 0 0 0 0 Heeft rust binnen het werken 0 0 0 0 0 Werkt zorgvuldig 0 0 0 0 0</p> <p>Motivatie: Werkt vanuit intrinsieke motivatie 0 0 0 0 0 Vraagt om lesjes 0 0 0 0 0 Toont ambities 0 0 0 0 0 Leesmotivatie 0 0 0 0 0</p> <p>Geheugen: Pikt de stof snel op 0 0 0 0 0 Weinig herhaling nodig 0 0 0 0 0</p>	<p>Zelfstandigheid: Stelt zich onafhankelijk op 0 0 0 0 0 Bedenkt zelf oplossingen 0 0 0 0 0</p> <p>Werkkeuze: Kiest gevarieerd 0 0 0 0 0 Kiest zelfstandig 0 0 0 0 0 Kiest werk op niveau 0 0 0 0 0</p> <p>Tempo en doorzettingsvermogen: Werkt snel 0 0 0 0 0 Werkt gestaag door 0 0 0 0 0 Is volhardend 0 0 0 0 0</p> <p>Verzorging: Heeft zorg voor eigen werk 0 0 0 0 0 Heeft zorg voor materiaal 0 0 0 0 0 Heeft zorg voor omgeving 0 0 0 0 0</p> <p>Samenwerken: Kan goed samenwerken 0 0 0 0 0 Werkt veel samen met anderen 0 0 0 0 0</p>
--	--

Sociaal-emotionele ontwikkeling

<p>Omgang en contact met andere kinderen: Legt uit zichzelf makkelijk contact 0 0 0 0 0 Kan voor zichzelf opkomen 0 0 0 0 0 Is afwachtend / volgzzaam 0 0 0 0 0 Komt weinig in conflict 0 0 0 0 0 Is behulpzaam 0 0 0 0 0 Luistert naar mening van anderen 0 0 0 0 0</p> <p>Omgang en contact met volwassene(n): Is open / vertelt uit zichzelf 0 0 0 0 0 Is goed aanspreekbaar/opvoedbaar 0 0 0 0 0 Weet hulp te vragen als dat nodig is 0 0 0 0 0 Vraagt weinig aandacht / bevestiging 0 0 0 0 0</p>	<p>Omgang met regels en gedrag in de groep: Kan zich aan de afspraken houden 0 0 0 0 0 Stelt zich tolerant / flexibel op 0 0 0 0 0 Heeft een goede luisterhouding 0 0 0 0 0</p> <p>Sociaal taalgebruik: Legt zijn gevoel aan bekende leeftijdsgenoot uit 0 0 0 0 0 Let op gespreksregels 0 0 0 0 0 Is in staat om in een gesprek te redeneren, concluderen en te vergelijken 0 0 0 0 0 Stimuleert een medeleerling tot interactie 0 0 0 0 0</p> <p>Zelfbeeld en zelfvertrouwen: Heeft goed inzicht in eigen mogelijkheden 0 0 0 0 0 Is niet bang om fouten te maken 0 0 0 0 0 Heeft voldoende zelfvertrouwen 0 0 0 0 0</p>
--	---

Extra zorg in of buiten de klas (RT)

Laatste (CITO) toetsgegevens

Technisch lezen CITO leestechiek Toets: Niveau: A / B / C / D / E AVI toets: DMT:	begrijpend lezen SVT Toets: Niveau: A / B / C / D / E Studievaardigheden Toets: Niveau: A / B / C / D / E	Rekenen Cito rekenen en wiskunde Toets: Niveau: A / B / C / D / E Tempo Test Automatiseren (TTA): - + - - - x - : Totaal:
Spelling SVT Spelling Blok: Niveau: A / B / C / D / E SVT werkwoordspelling Blok: Niveau: A / B / C / D / E		
Opmerkingen:		

Verloop van gesprek

Afspraken

Handtekening ouders

(eventueel) datum vervolgggesprek

--	--



Oudergespreksformulier

Datum gesprek:

Aanwezig:

Gespreksonderwerp:

(eventueel) Vooraf:

Verloop gesprek:

Afspraken:

Geschreven door:

Datum ev. volgend gesprek:

Gezien en akkoord:

Afspraken ERIK/ParnasSys

Wat doen we in ERIK en wat in Parnassys?

Afspraak: Parnassys is voor verantwoording 'naar buiten', dus toetsen, absentie, notities, handelingsplannen en ZIEN. ERIK is voor intern gebruik, voor dagelijkse observaties groep en individuele kinderen. Parnassys: Toetsen, absentie, notities, handelingsplannen en ZIEN

Maak vaker een korte notitie in plaats van een handelingsplan. Om het schrijven van handelingsplannen (die op een bepaald moment noodzakelijk blijken te zijn) te vergemakkelijken hebben we meerdere notitie-categorieën aangemaakt. Blijkt het niet nodig te zijn om tot een HP over te gaan, dan volstaat de notitie. Dus in Parnassys: Toetsen, absentie, notities, handelingsplannen en ZIEN

Notities in geval van: (notie categorieën)

- * aanmelding RT
- * arrangement passend onderwijs (o.a. aanmaak groeidocument)
- * contact met ouders igv bijzondere omstandigheden (arrangement, onderzoek)
- * dyscalculie / dyslexie
- * extra hulp buiten de groep van professionals (OKA, groei&glunder, therapie)
- * extra inzet in de groep (structurele bijzondere aanpak in klas door leerkracht)
- * extra leesondersteuning (leesouder, tutor / duo lezen vooruitlopend op HP)
- * herfstsignalering
- * incidenten die vaker terugkomen en nodig zijn voor dossier-opbouw
- * leerlingonderzoek (wordt vermeld met verwijzing naar dossierkast)
- * observatie door derden (IB, RT, ABC etc) met verwijzing naar dossierkast
- * ontwikkelingsperspectief (OPP) met verwijzing naar dossierkast
- * overdrachtsformulieren (vanuit OB, vanuit MB)
- * SOVA, Semmi etc.
- * ZBO (onderwerp en datum, met verwijzing naar notulen)
- * 5 en 10 jarigen onderzoek GGD

Handelingsplannen RT, NT2 en lezen (BOUW) oa ivm verantwoording externen (dyslexie-aanvragen etc.)

Standaard formats (plancategorieën):

- (hoog)begaafd / plus
- Aanvankelijk lezen MB1 / OB
- BOUW
- Estafette
- Format HP (=leeg HP)
- Leesbegeleiding extra (in geval van een vermoeden van dyslexie)
- Motoriek (+ MRT)
- NT2/VVE
- RALFI
- Rekenen
- Rekenen automatiseren plus en min / keer en delen
- Sociaal emotioneel
- Spelling
- Werkhouding (denk ook aan: concentratie/spanningsboog/motivatie/taakaanpak)

Vastgesteld : mei 2018

Eerdere afspraken en uitgangspunten mbt ERIK:

Afspraken Ten behoeve van de eenduidigheid zijn de volgende afspraken gemaakt:

LESJE

Kruis aan 'Lesje' en noteer/beschrijf het lesje op het moment dat het gaat om een 1e aanbieding, een kern-lesje (belangrijke nieuwe stap) en/of een lesje waarbij iets bijzonders/ opvallends speelde. Je kruist alleen 'Lesje' wanneer je het hebt gegeven

ACTIE

Kruis aan 'Actie' op het moment dat er 'ingegrepen' moet worden in het normale proces en er dus actie nodig is; bijvoorbeeld als herhaling nodig is, als er (vaker) extra geoefend moet worden, als een kind t.a.v. een bepaald onderwerp meer uitdaging nodig of het om versnelling vraagt, etc.

OBSERVATIES

Voor het noteren van observaties geldt in het algemeen: meer procesbeschrijving (ontwikkeling zichtbaar maken/) en minder focus op alleen resultaat of conclusie vermelden.

OVERDRACHT

Afgesproken wordt dat voor de overdracht het tabblad 'Algemeen' wordt gebruikt en dat je daarin kunt verwijzen naar de observaties. Van de duo wordt dus verwacht dat hij/zij van tevoren kijkt in ERIK bij Algemeen en leest wat er bij de voorgaande dag(en) is genoteerd (zie toelichting hieronder).

Toelichting

Lesjes: Probeer ook het doel van het lesje te verwoorden (wat wil je het kind leren?). Tussentijdse 'kleinere' of minder essentiële lesjes of hulpmomenten hoeven dus normaal gesproken niet te worden genoteerd. Door per kind een overzicht van lesjes 'op te vragen' in ERIK, zie je snel welke lesjes zijn gegevens en wanneer dat was.

Actie: Kruis aan 'Actie' op het moment dat er ingegrepen moet worden in het normale proces. Dit kan zijn naar aanleiding van een lesje/hulpmoment of op grond van een andere observatie (ook gedrag/werkhouding). Gebruik de 'knop' Actie ook als je iets voor/met het kind wil doen en bang bent dit anders te vergeten.

Door per kind een overzicht van 'acties' op te vragen in ERIK, krijg je een soort 'to-do' lijst en lesjeslijst.

Observaties: richt je op procesbeschrijvingen om ontwikkeling zichtbaar te kunnen maken (dus hoe werkt het kind ipv alleen de conclusie 'snapt er niets van'). Daarnaast bestaat er soms een te groot verschil tussen het aantal genoteerde observaties per kind; over sommige kinderen is meer dan twee weken niets opgeschreven. Afgesproken is dat dit niet kan/mag, ook als het prima gaat met het kind observeer je en is het goed daar af en toe iets over op te schrijven. Op het moment dat er meer dan drieweken geen opmerkingen bij een kind staan, wordt dat bij de naam van het kind aangegeven.

Overdracht: Niet iedereen weet dat je in ERIK ook op datum kan zoeken. Door de datum in te vullen van de (voorgaande) dag/ dagen van je duo, kan je in een oog opslag zien wat je duo op die dag bij welk kind heeft genoteerd; dit hoeft dan niet nog apart in een overdracht vermeld te worden. Afgesproken wordt dat voor de overdracht het tabblad 'Algemeen' wordt gebruikt en dat je daarin kunt verwijzen naar de observaties. Van de duo wordt dus verwacht dat hij/zij van tevoren kijkt in Algemeen en naar wat er bij de voorgaande dag(en) is genoteerd (degene die de overdracht tot nog toe mondeling doen, moeten daarover een afspraak komen maken met Caroline).

Oudergesprek: Ook van de 'knop' oudergesprek wordt verschillend gebruik gemaakt. De meesten kruisen oudergesprek aan op het moment dat zij de observatie leuk/ belangrijk / nuttig genoeg vinden om met de ouders te bespreken. Veelal worden deze aantekeningen gebruikt als voorbereiding van het oudergesprek. Als er met ouders afspraken gemaakt worden, schrijf je deze op in het oudergespreksformulier (dat vervolgens door de ouders wordt ondertekend). Belangrijke afspraken worden ook in Parnassys gezet.

ERIK, ACTIE-knop

Afspraak: Gebruiken zoals eerder afgesproken en naar wens: gebruiken voor eigen 'reminders'.

+ Spreek als duo af hoe je hiermee het prettigst omgaat.

Bijvoorbeeld: geef in overdracht aan of 'actie' al is opgepakt als het om niet-directe acties mbt het kind gaat (dus bv verslag lezen e.d.), daarna kan duo het afvinken en hebben beiden er dus kennis van genomen. Actielijst openen aan het begin van de dag en als je actie uitvoert vink je hem af.

NB: "Algemene" Acties in de vorm van bv "Start van de dag lezen met BOUW", moet in de groepsmap (groepsoverzicht) waarin duidelijk is wie er aan BOUW (of Ralfi, of....) meedoet.

ERIK, IB-knop (->ondersteuning)

Afspraak: we spreken af dat we de knop IB vanaf nov'18 gebruiken voor:

Zorg over een kind die je **intern wilt delen**, zoals: RALFI, NT2, RT, informatie die gebruikt kan worden voor de uitvoering of het verloop van kinderen waarvan je een aparte aanpak of plan hebt (tbv eventuele HP's). Daarnaast: kindbesprekingen, gemaakte afspraken met IB.

Let op: geef betreffende IB-er een seintje als je wilt dat zij het leest en/of er een vervolg aan geeft.

Andersom: als IB iets bij een kind zet, geeft ze een seintje hierover in de 'algemene overdracht' (als dat nodig is). *NB: De RT-er, IB-er, NT2-ers en de Ralfi-begeleider zetten vaak even iets bij betreffende kinderen, het is dus aan de groepsleerkracht om dit te volgen.*

ERIK, OVERDRACHT-knop

Afspraak: We spreken af dat we knop OVERDRACHT vanaf nov'18 gebruiken voor:

Overdracht: Beschrijving bijzonderheden / benoemen van groepsactiviteiten / groepsontwikkeling en groepsprocessen. *NB: het overzicht van en bijhouden van groepsactiviteiten moet in de groepsmap.*

ERIK, KVSknop

Gebruik knop 'KVS' wordt te weinig bewust ingezet, zou optimaler gebruikt kunnen worden, zodat KVS-lijnen voorafgaand aan het gesprek met het kind voor een deel al ingevuld kunnen zijn.

Afspraak: In Bouw-vergadering laten terugkomen.

Groepsmap

Afspraak: Hier komt een nieuwe inhoudsopgave voor.



VOORLOPIG SCHOOLADVIES FORMULIER
Schooljaar 20.. – 20..

Naam leerling:	
Geb. datum:	
Groep/ leerkracht(en):	
Voorlopig advies:	
Datum invulling:	
Wat gaat goed:	
Waar gaan we nog aan werken:	
Opmerkingen:	

Handtekening leerkracht(en)

Handtekening ouders/verzorgers

Handtekening intern begeleider/ directeur

De rondgang

Binnen het Montessorionderwijs worden kinderen begeleid door de leerkracht door middel van individuele lesjes, gebaseerd op het "Iusmodel" (zie de map taal en rekenen van het Kind Volg Systeem). Lessen worden ook gegeven aan tweetallen, aan kinderen in kleine groepjes en/of groepslessen. Dit gebeurt tijdens "de rondgang".

De rondgang bestaat uit een eerste korte ronde en een tweede langere intensieve ronde. Tussentijds neemt de leerkracht steeds momenten van overzicht voor korte of langere observaties en geeft waar nodig aanwijzingen, instructies en/of corrigeert.

Eerste ronde:

In deze ronde loopt de leerkracht langs alle kinderen, kijkt en anticipeert:

- heeft iedereen werk
- is er orde op tafel/ op het kleed
- is er rust aan het tafelgroepje
- één werkje tegelijk
- waar wordt gewerkt: in klas of buiten de klas.
- zithouding
- pengreep

De eerste ronde is een "signalerings"ronde met specifieke aandacht voor het kind en zijn werk. Echte lesjes worden nog niet gegeven. Er wordt gekeken hoe het kind werkt en om het gerichte werken in de tweede ronde te optimaliseren.

Het is belangrijk om de rust te creëren zodat kinderen geconcentreerd aan het werk kunnen zijn (en blijven) en er een "diepe" werksfeer ontstaat.

Hierna gaat de leerkracht terug naar een centrale plek om overzicht te nemen en eventueel korte aantekeningen te maken ten behoeve van de groeps/ kind administratie.

Kinderen die nog vragen hebben kunnen nu ook nog naar de leerkracht komen.

Tweede ronde: lesjes en hulp- en reflectiemomenten

Dit is een intensieve ronde. Tijdens deze ronde ligt het accent bij de begeleiding van de kinderen door de leerkracht om hen te helpen om 'het werken' op een hoger plan te brengen.

Daarbij spelen de onderstaande aspecten een rol:

- begrijpt het kind wat het doet?
- kan het kind dit verwoorden?
- is het werk op niveau van het kind?
- werkt het kind met plezier, met aandacht?
- werkt het kind in het gewenste tempo
- hoe kiezen kinderen hun werk?

De leerkracht gaat rond via een vaste structuur, die bekend is bij de kinderen en geeft lesjes op verzoek van kinderen of naar aanleiding van initiatief van de leerkracht. De leerkracht zit tijdens een lesje naast een kind. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een "lesjeskruk". Kinderen kunnen de leerkracht nu niet storen, tenzij daar een andere afspraak over is gemaakt. Kinderen kunnen elkaar ook helpen bij het werken.

Eerste aanbiedingen met materialen en essentiële lesjes worden altijd door de leerkracht gegeven. Zodra een kind laat zien zelfstandig verder te kunnen, gaat de leerkracht door met de ronde.

Gedurende en na deze ronde neemt de leerkracht weer overzicht en observeert hoe de hele groep aan het werk is.

Bij zgn. wisselmomenten(veel kinderen kiezen ander werk) is het vaak weer tijd voor een eerste ronde.

Tijdens een tweede ronde kan de leerkracht ook aan kleine of grotere groepjes kinderen een groepsles geven, eventueel op uitnodiging.

Ook hierna volgt weer een eerste ronde.

Handelingsgericht werken (HGW)

Handelingsgericht werken (HGW) beoogt de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van alle leerlingen te verbeteren. HGW streeft naar een preventieve aanpak van onderwijs en ontwikkelingsproblemen door middel van vroegsignalering en zo snel mogelijk adequaat handelen. HGW versterkt de eigen kracht van kind, ouders en school door de aanpakken thuis en op school op elkaar af te stemmen. Dat wat thuis werkt wordt op school benut, en omgekeerd. HGW is een planmatige en systematische manier van werken, waarbij het aanbod afgestemd is op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Aan de hand van de kindkenmerken wordt gekeken welke onderwijsbehoeften het betreffende kind heeft. Het onderwijs wordt daarop aangepast.

Zeven uitgangspunten

HGW gaat uit van zeven principes:

1. Onderwijsbehoeften van de leerlingen centraal stellen. Denk aan de instructie, de leertijd en uitdaging.
2. Afstemming en wisselwerking tussen kind en zijn omgeving: de groep, de leerkracht, de school en de ouders. De omgeving moet goed afgestemd zijn op wat het kind nodig heeft.
3. De leerkracht doet ertoe. Hij kan afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen en zo het onderwijs passend maken.
4. Positieve aspecten zijn van groot belang. Dit gaat niet alleen om de positieve aspecten van het kind, maar ook van de leerkracht, de groep, de school en de ouders.
5. Constructieve samenwerking tussen school en ouders. De verantwoordelijkheid voor initiatief ligt bij de school. Maar de school geeft wel de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders duidelijk aan.
6. Doelgericht werken. Het team formuleert doelen met betrekking tot leren, werkhouding en sociaal emotioneel functioneren. Het gaat hierbij zowel om korte als lange termijn-doelen. De doelen worden geëvalueerd volgens de HGW-cyclus
7. De werkwijze van school is systematisch en transparant. Er zijn duidelijke afspraken over wie wat doet en wanneer.

Voor meer informatie over HGW, zie *Handelingsgericht werken op school*, Noëlle Pameijer & Beukering, T Van (2007)

